ISSN 1814–4357

Дачникам садівникам городникам

Щомісячний виробничо-практичний журнал

ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142

№ 8 (284) Серпень 2012

Суничний шпинат

Лісовий горіх

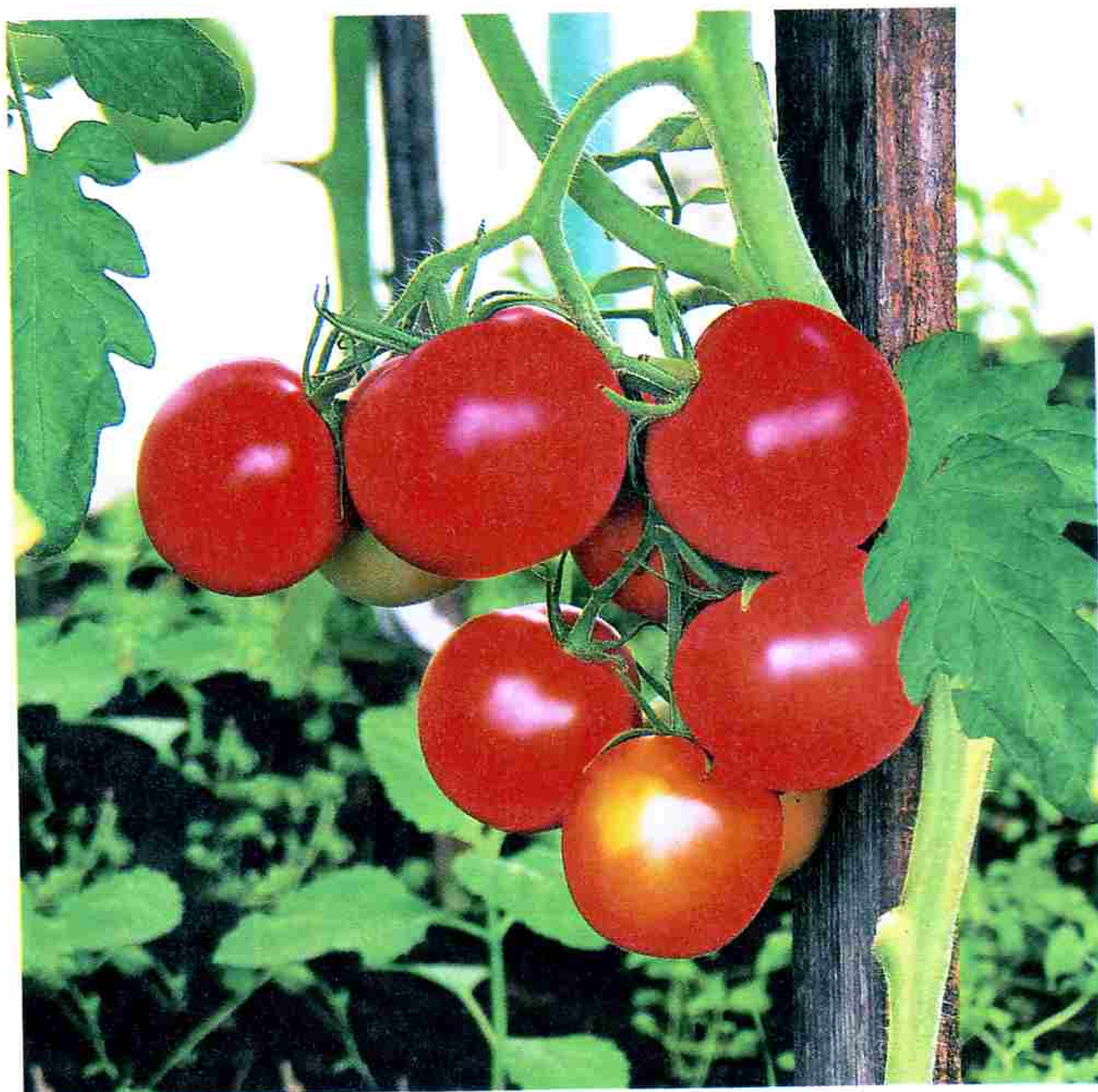

Як роздоювати і доїти корів

Дім·сад·город
ISSN 1814–4357
№8 (284) 2012 р.
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець —
КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України,
серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3690 від 30.01.2010 р.

Збирання врожаю томатів

Кожен городник, який посадив томати, з нетерпінням чекає, коли можна буде зірвати перші стиглі плоди. Адже для цього він працював довгі місяці. І якщо робив свою справу добре, має підстави сподіватися на великий урожай. Залежно від того, для яких потреб вирощують томати – для базару чи для власної сім'ї, обирають час, коли краще їх збирати.

Для реалізації потрібні плоди, які зберігають товарний вигляд протягом двох–чотирьох тижнів. Тому ці томати знімають тоді, коли зелений колір змінюється на червоний. Найкращі для транспортування – це сорти, виведені для машинного збирання, їх возять у кузові машини насипом, як картоплю. Плід у них має суцільний щільний м'якуш, а тому вони найкращі для консервації.

Я вирощую з цієї групи такі сорти: **Персей, Смілянський, СХ=1, СХ=2, СХ=3, СХ=4**. Останні п'ять сортів вивів А.П. Рудас на Смілянській дослідній станції. Всі вони однакові за щільністю плодів, вирізняються лише формою та масою. Сорти для консервації: Смілянський – невелика сливка, СХ=1 – великі сливки, СХ=2 – круглий і салатні СХ=3 та СХ=4. Останній сорт Рудас вважав чемпіоном щодо щільності.

Якщо залишити томати на стеблах до повної стиглості, то кількість плодів з тріщинами збільшиться. Проте покращення смаку бланжево-стиглих томатів компенсує неприємності, пов'язані із зайвим розтріскуванням плодів. Безумовно, це сорти салатного призначення, як **Деліціозус**, що дає стиглі плоди через 97 днів після появи сходів, найбільший плід важить 1,6 кг, висота куща – 2,5 м. Або **Гігант дружби**: відповідно 110 днів, 800 г, 1,7 м. У моєму каталозі їх 38 видів, на будь-який смак.

Збільшення тривалості збирання томатів

Стиглі томати можна мати майже цілий рік. Використовуючи відповідну інформацію, ви можете продовжити строк збирання плодів. Індетермінантні сорти томатів починають зав'язувати суцвіття після 9–11-го листків і далі через кожні 2–3 листки, тому перед першими холодами вони будуть обсипані плодами різного розміру. Не дайте томатам замерзнути. Перед тим, як настануть холоди, зберіть всі зелені плоди. Заверніть кожен з них окремо в газету і тримайте в холодному місці. Якщо умови дозволяють, розкладіть їх в один шар (не загорнуті) на полицях у холодній камері чи в гаражі. Зелені томати будуть дозрівати дуже повільно. Їх можна зберігати 2–3 місяці, поступово забираючи червоні плоди.

Для цих потреб я робив ящички шириною 0,5 м, довжиною 0,8 м, по боках зсередини прибив кілочки висотою 13 см. Ящички ставив один на одний. Полиць не робив, а ящички стояли майже до стелі. Там був весь урожай зелених плодів.

У нашій місцевості заморозки бувають на початку вересня і тривають лише 2–3 ночі. Після першого похолодання тепла погода може триматися до жовтня, поки настануть морози. Якщо ви зумієте закрити томати на тому місці, де вони ростуть, захистивши їх від першого похолодання, то у вас час збирання стиглих плодів збільшиться на декілька тижнів. Коли ж довідаєтеся, що йдуть морози, треба зробити наступне. Натягніть дріт на висоті 2–2,5 м в гаражі, що не опалюється, або в сараї. Перед першою морозною ніччю вирвіть кущі томатів повністю з корінням. Струсіть ґрунт з коріння, тільки не знімайте томатів із стебел. Обережно зріжте

шпагат, який тримав рослину, і внесіть у гараж чи сарай та підвісьте їх на дріт за коріння.

Одного року у мене залишився сорт **Де Барао**. Коли висмикнув із землі, на стеблах будо дуже багато томатів, і більшість з них – розміром з горошину. Підвісив їх у сараї. Всі маленькі горошинки почали виростати, набувати форми сливи, а коли почервоніли, я їх зривав. Так свіжі томати дозрівали до Нового року. А після Нового року стиглі плоди дають лежкі сорти. Їх сіють тільки у ґрунт, а восени збирають зелені і зберігають у приміщенні, яке провітрюється, за температури не нижче +10°. Такого приміщення я не мав і тому розкладав їх на підвіконнях. Якщо за температури +10° плоди дозрівають до травня, то сорт **Жираф** може лежати аж до нового врожаю. Мої ж томати ледь дотягували до середини лютого. А це тому, що, чим вища температура, тим швидше вони червоніють.

Я одержую листи від читачів журналу. У декого з них створюється враження, що, крім томатів, у мене нічого більше не росте. Це далеко не так. Просто томати – моя улюблена культура. Аби щороку одержувати добрі врожаї, треба добре попрацювати, спираючись на останні досягнення провідних вчених. Я особисто був знайомий з селекціонерами Тарасенком, Рудасом, Москаленком. Крім того, застосовую піраміди і освоїв технологію вирощування овочів за технологією доктора Д.Міттлайдера. Що це дало? Перевірив на власному досвіді, що насіння, яке зберігають у піраміді, дає такі міцні рослини томату, які не уражуються фітофторою, швидше ростуть, стійкіші до несприятливих умов і дають на 50% вищий урожай. Не раз про це писав і вважаю, що кожний городник повинен мати піраміду як не в квартирі, то на ділянці (це навіть краще). Щоб її збудувати, не потрібно багато матеріалу, а тільки точні розрахунки.

Американський вчений, міжнародний експерт із землеробства доктор Д.Р.Міттлайдер зробив "переворот" у овочівництві. Зараз на Україні не знайдете ділянку землі, яка б не втратила своєї родючості. Вже немає тих чорноземів, у яких гумусу було 10%. До цього призвело невміле застосування мінеральних добрив та їхня недосконалість, адже немає жодного комплексного добрива, яке б не "захімічувало" ґрунт. Я вже писав про це. Але знищення наших чорноземів триває.

Свої овочеві культури Міттлайдер "годує" Сумішшю-2, де зібрано все, що потрібно рослині (14 елементів) і вживається рослинами без залишку. Вирощування овочів на вузьких грядах за технологією Міттлайдера дає щороку високі врожаї. Адже лише на 4 сотках можна виростити овочі, що задовольнять потребу сім'ї з чотирьох чоловік. А в кого є 10 сотих, то там вже можна створити товарне виробництво.

В.В. Беспалов

Солодкий перець аж до холодів

Зазвичай перець вирощують як однорічну рослину, хоча за своєю природою це – багаторічна рослина. Якось у середині вересня, коли зібрав усі плоди, вкоротив гілки і акуратно викопав з корінням. Посадив у відро, яке поставив на вікно. Листя не було, залишилися пагінці. Ось із сплячих бруньок і почали рости нові стебла.

Проте на рослині були яйця попелиці, а я їх не помітив. Попелиця почала швидко розмножуватися, а в кімнаті ж не можна застосовувати отруту. От і довелося викинути перець.

У наступному році заздалегідь обробив рослину кілька разів отрутохімікатами. І вона на вікні давала плоди протягом трьох років.

На півдні перець починаємо вирощувати для теплиці вже в січні. А в середній смузі наприкінці лютого – на початку березня. Взагалі, для відкритого ґрунту насіння висівають за 55–65 днів до запланованого строку висаджування розсади на постійне місце. Для того, щоб мати дружні й міцні сходи, калібруємо насіння.

У літровій банці з водою розчиняємо дві столові ложки солі. Після того, як сіль розчиниться, висипаємо насіння, збовтуємо і витримуємо 5–7 хв. Потім зливаємо воду і виймаємо насіння, що осіло. Це і буде матеріал для висіву. Насіння промиваємо у проточній воді, загортаємо і залишаємо на 12 годин для набухання. Далі витримуємо три доби за температури мінус 1–2°С, а після загартовування пророщуємо насіння за температури +25–28°С. Насіння, що наклюнулося, садимо в заздалегідь підготовлені ящички. Після садіння акуратно поливаємо крутим окропом, щоб не вимити насіння, накриваємо старими газетами, плівкою і ставимо у піраміду.

Через дві доби з'являються дружні сходи. Ящички зразу ставимо до світла на підвіконня. Якщо проґавити цей момент, то розсада у темряві дуже витягнеться, стане тонкою і загине. Сходи теж пропадуть, якщо перші п'ять ночей температура буде вищою від +10°С. Доводилося ящички на ніч ставити на підлогу біля дверей.

Перець – рослина короткого дня. Краще, коли розсаду досвічуємо лампами денного світла, щоб загальне освітлення тривало 13 годин. Після появи сходів і виставляння розсади на світло поливаємо її розчином для постійного живлення і ніколи – чистою водою. Як готувати і застосовувати цей розчин, я вже детально розповідав, коли йшлося про технологію Міттлайдера.

Свою колекцію сортів перцю я збирав багато років і навіть створив власний сорт – Ранній Беспалова. У мого сорту порівняно з червоним солодким перчина важить 150 г, а не 70 г, та й стінка плода набагато товща.

Ранній Беспалова – дуже ранньостиглий сорт для відкритого і закритого ґрунту. Технічна стиглість, залежно від умов вирощування, настає через 70–95 днів після появи сходів, а до біологічної потрібно 115 діб. Кущ сягає 120 см у висоту. Забарвлення зрілих плодів – червоне, товщина м'якуша – від 3,5 мм до 5 мм. Бутони і квітки знаходяться спочатку у розвилках головного стебла, яке, завершуючи ріст, утворює у пазухах двох верхніх листків короткі бокові пагони першого порядку. Ці пагони у свою чергу гілкуються, утворюючи бутони і два бокових пагони другого порядку, потім третього–четвертого, і т.д., аж поки холоди не припинять ріст рослини. Таким чином кущ стає дедалі пишніший і плодів на ньому все більше. Причому вони зав'язуються до самих морозів. Разом із дозріванням плодів відбувається і дозрівання насіння.

Плоди для одержання насіння збираємо тоді, коли вони набудуть властивого для сорту забарвлення – червоного чи жовтого. Витримуємо 30–40 днів і вирізаємо основу плоду з плацентою. Насіння зберігає хорошу схожість три роки, а далі вона втрачається.

Сорт ***Болгарський*** виведений для відкритого ґрунту, це один із кращих сортів для консервування. Від сходів до технічної стиглості потрібно 105–115 днів, а до біологічної – 127. Рослина штамбова, злегка розкидиста, висотою 50–75 см. Стебло з фіолетовою пігментацією вузлів. Плоди поодинокі, на прямій плодоніжці, спрямовані вгору, пірамідальної форми, три–чотирикамерні, довжиною 6–9 см, діаметром 3–5 см. Товщина стінок 3–4 мм, шкірка грубувата, середня маса плоду 110 г. Плоди міцно прикріплені до стебла. Колір їх у технічній стиглості світло-зелений, у біологічній – червоний.

Кріпиш – ранній низькорослий, високоврожайний сорт. Рясно плодоносить, дружно дозріває. Плоди конусоподібні, соковиті, солодкі. Маса плоду – 200 г, товщина стінок 4,5–5,0 мм. Від сходів до першого збирання врожаю потрібно 100 днів.

Вікторія – від сходів до збирання першого врожаю технічно зрілих плодів потрібно 120 днів. Кущ штамбовий, напіврозкидистий, висотою до 60 см. Плоди масою 100 г, правильної конусоподібної форми, дво–трикамерні, гладкі, без граней, із щільною шкіркою. Довжина плоду 9–12 см, діаметр 6–8 см, розміщення – поникле, товщина стінок – 6–7 мм. Забарвлення у фазі технічної стиглості світло-зелене, а в біологічній темно-червоне. Сорт відрізняється дружним достиганням плодів, підвищеною лежкістю й транспортабельністю. Використовується у свіжому вигляді і для консервування.

Червоний солодкий. Від сходів до першого збирання плодів у технічній стиглості потрібно 70 днів, а у біологічній – 110. Рослина високоштамбова, слаборозкидиста, середньої висоти (80 см). Стебло зелене, із слабкою коричнево-фіолетовою пігментацією вузлів. Плоди поодинокі, з вигнутою плодоніжкою, конусоподібної форми, слабо ребристі, довжиною 8–11 см, діаметром 4–7 см. Товщина стінок – 3 мм, шкірка ніжна. Середня маса плоду – 70 г. Колір у технічній стиглості темно-зелений, в біологічній – темно-червоний. Плоди легко відриваються від стебла. Консерви з плодів цього сорту мають дуже високу оцінку.

Великанище (м'ясистий). Цей сорт поширений в Україні. Від сходів до збирання плодів у технічній стиглості потрібно 120 днів, до повного дозрівання – 140. Рослина штамбова, напіврозкидиста, висотою до 90 см. Плоди поодинокі, на прямих плодоніжках, конусоподібної і пірамідальної форми, довжиною 13–15 см, діаметром до 8 см, гладкі або слабкоребристі. Товщина стінок 5–6 мм, маса 300 г. Шкірка груба. Забарвлення у технічній стиглості світло-зелене, при достиганні – червоне. Плоди міцно прикріплені до стебла.

Жовте чудо. Від сходів до першого збирання плодів у технічній стиглості потрібно 100–110 днів, а у повній – 144. Рослина штамбова, іноді буває напівштамбова, розкидиста, висотою 50–70 см. Стебло темно-зелене. Плоди поодинокі, спочатку ростуть вгору, але поступово починають звисати донизу. Плоди циліндричної форми, злегка ребристі, три–чотирикамерні, довжиною 16–20 см, діаметром 11–13 см. Товщина стінок – понад 100 мм. Забарвлення у технічній стиглості світло-зелене, у біологічній – яскраво-оранжеве. Плоди мають добру лежкість і транспортабельність. Сорт особливо цінується за високий вміст бета-каротину, через що вони мають ще й лікувальні властивості.

Червоне чудо. Від сходів до першого збирання стиглих плодів технічної стиглості потрібно 110–120 днів, а до біологічної – 140. Рослина штамбова, напіврозкидиста, висотою 60–80 см. Плоди дуже великі, циліндричної форми, масою до 400 г. Довжина плоду 15–18 см, діаметр – 10–12 см, на рослині вони поникли. Товщина стінки плоду – більше 10 мм. Забарвлення плодів у технічній стиглості темно-зелене, у біологічній яскраво-червоне. Чудово зберігаються, транспортабельні. Мають приємний смак, тому їх використовують у свіжому вигляді і для консервування.

Якщо хочете мати добрий врожай, то не забувайте, що для пізніх сортів перцю (140 днів до повної стиглості) довжина літнього дня не повинна перевищувати 7 годин.

В.В. Беспалов,
вчений агроном-плодоовочівник,
м. Миколаїв

Шафран – пряносмакова рослина

Мене цікавить пряносмакова рослина шафран, але бракує інформації. Де можна реалізувати висушену сировину?

М.В. Шилкова,
м. Корець, Рівненська обл.

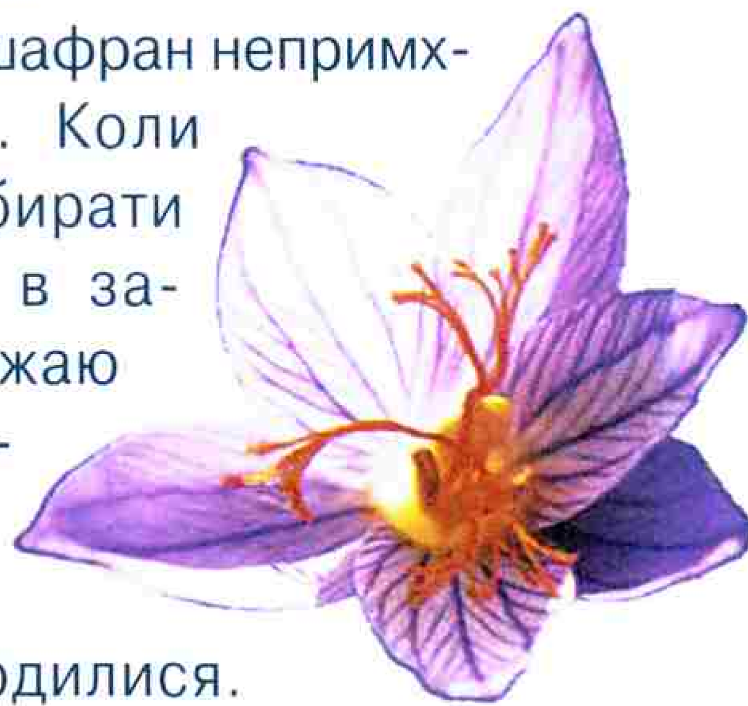

Рід крокусів родини ірисових має близько 890 видів, та найпопулярніший з-поміж них – шафран посівний. Ця рослина з сильним ароматом і гіркуватим пряним смаком використовується ще з стародавніх часів, переважно у країнах Сходу: продуктивна частина (приймочки квіток) – для забарвлення й ароматизації кондитерських виробів, а також у виробництві сирів, ковбас, лікерів тощо. З давнини відомий такий спосіб приготування: 1 г сировини настоюють протягом доби в 1 л кип'яченої води. Настій можна використовувати для приготування супів, смаженої птиці, додавати до фаршів тощо. На Близькому Сході без нього неможливо уявити страви з рису: плов, бозбаш, піті. Їжа, приготована з шафраном, добре зберігається протягом декількох діб, в той час як без нього швидко прокисає.

Як і всі крокуси, шафран розмножується насінням та бульбоцибулинами. На початку серпня викопують цибулину і сушать у затінку впродовж 10 днів. Потім відокремлюють молоді цибулини й висаджують у горщики. На підвіконні можна таким чином одержати свіжу продукцію за 4–5 місяців.

Можна висадити цибулини до горщечків і в лютому–березні. З них пересадити навесні у поле після того, як мине загроза заморозків. З крокусів, що цвітуть навесні, збирають насіння. Якщо ж ви забудете це зробити, квіти посіють його самі.

Як і всі бульбоцибулинні, шафран непримхливий, але теплолюбний. Коли квітка відцвіте, можете збирати напівзасохлі й досушити в затінку. Щодо реалізації врожаю радимо звернутися до ресторанів східної кухні. Маркетингові дослідження з цього питання ще не проводилися.

Як знищити ведмедку?

Виявила на землі велику кількість шкідників, які знищують посіви кукурудзи, картоплі, моркви, буряка, гороху, кабачків, огірків, помідорів (розсаду). Від людей почула, що це – ведмедка (вовчок, або капустянка). Коли сапаю на городі, натрапляю на великі діри, які дуже густо розміщені. Люди порадили купити пестицид Бі-8 новий. На флаконі (місткістю 1 л) не вказано, як його застосовувати. Прошу порадити, що треба робити?

Ю.Л. Хоменко,
с. Садове, Коростишівський р-н,
Житомирська обл.

Насамперед потрібно розібратися, чому на вашому городі така велика кількість цього шкідника. Вносити гній потрібно лише повністю перепрілий, а не свіжий. Перед тим, як розвозити його тачкою, випустіть на кілька днів на цю купу курей. Навіть, коли дійдете до середини бурта, знову дайте їм поритися. По змозі просійте через сітку з великими отворами, насипаючи гній до тачки. Так легше помітити навіть малих особин ведмедки. Розсипавши привезений гній, розрівняйте його на ділянці, випустіть курей і туди.

Полюбляє цей шкідник відкладати яйця на незораних (не перекопаних) місцях. Тож перекопайте й доріжки.

Те, що вам радять знайомі, не зовсім ефективне. Діюча речовина цього препарату (диметоат) розподіляється в акропетальному напрямку (тобто, із сокорухом до верхівки рослин), а ведмедка знищує коріння, яке росте донизу. І хоча цей препарат має не тільки системну, а й контактну дію, його доцільно рекомендувати проти мух, попелиць, блішки, кліщів, жуків тощо. Проти ведмедки краще рекомендувати препарат Ведмедтокс або запитати в магазинах, що у них є проти ведмедки. Судячи з вашого листа, навіть Бі-58 у вас – фальсифікат. Інакше як пояснити, чому на ньому немає інструкції і дозування, яке обов'язково здійснює виробник – фірма "Basf" (Німеччина).

Ю.В. Слєпцов

Суничний шпинат

Останнім часом вирощування суничного шпинату, або шпинату-малини, стає популярним завдяки його привабливому й трохи загадковому зовнішньому вигляду. Цю нову-стару рослину можна побачити на клумбах і в палісадниках. Нею прикрашають декоративний город, садок з польовими квітами або композицію в контейнері. Оселився він і на городніх грядках. А все тому, що шпинат суничний, насамперед, – справжня овочева зелень. Іноді його вважають якимось останнім досягненням закордонних селекціонерів, як гібрид шпинату, суниці й малини. Насправді ж, ця мало поширена у нас декоративно-овочева рослина давно відома під назвою лобода головчаста (що є близькою родичкою дикої трави – лободи білої, або жминда з родини лободових).

Батьківщиною шпинату суничного вважають південь Європи, Північну Африку й середземноморське узбережжя Азії. У дикому вигляді його можна зустріти вздовж Атлантичного узбережжя Європи. На відміну від інших своїх родичів, у шпинату суничного соковиті, їстівні листки та яскраві супліддя, що зовні нагадують малину або суницю, але нічого спільного щодо смаку з ними не мають.

Шпинат суничний – однорічна овочева рослина. Він невибагливий і холодостійкий. Прекрасно росте навіть на піску. Від гумусу, зрозуміло, теж не відмовиться. У фазі розетки витримує заморозки до -10°С. Спека й посуха також не шкодять цій рослині.

Городникам, які культивують шпинат суничний, відомий сорт Strawberry Sticks. Вітчизняних сортів поки що немає. Це – скоростигла культура. Практично не уражується хворобами й городніми шкідниками. При вирощуванні розсадним способом супліддя (ягоди) визрівають уже в липні.

Шпинат розвивається швидко і формує потужні розетки ясно-зелених списоподібних листків (7х6 см) на довгих черешках, а потім стебла. Вони добре гілкуються і в результаті утворюються кущі висотою близько 80 см. Після цього в пазухах листків з'являються супліддя, за виглядом вони нагадують насіння – клубочки буряка. В міру росту вони набувають плескато-округлої форми й досягають 2 см у діаметрі. Спочатку оранжево-червоні, в міру дозрівання вони стають густо-малиновими, соковитими, блискучими, щоправда, біля основи, у місці прикріплення, жовтогаряче забарвлення зберігається. У цей період рослини виглядають дуже красиво. Під вагою врожаю пагони нахиляються й потребують підв'язування до опор.

Смак стиглих ягід дуже приємний і нагадує шовковицю або ожиново-малинові гібриди. Ягоди дозрівають поступово, починаючи з нижніх пагонів, перші вже через 1,5 місяця після сівби. Збирати урожай можна в декілька прийомів, все літо, аж до морозів, тому що стиглі ягоди довго не обсипаються.

Сівба

Цю рослину вирощують двома способами: висівом насіння у ґрунт і розсадою. Для одержання ранньої зелені краще виростити розсаду, застосовуючи горщечковий спосіб. Для цього в середині березня насіння сіють у торф'яні горщечки або в стаканчики з ґрунтовою сумішшю. Проростки з'являються через 10–12 днів. У віці 30–35 днів розсаду пікірують у ґрунт. Схема садіння 40 х 40 см. У ґрунт висівають тоді, коли тільки-но зійде сніг. Схема висіву та сама, що й для розсади. У лунку висівають по 4–5 насінинок, бажано, щоб вони пройшли передпосівну підготовку. Лунки закривають банками до появи сходів. З появою двох справжніх листочків сходи проріджують, видаляючи найслабкіші проростки. Деякі городники залишають по дві рослини в лунці. Шпинат можна висівати насінням і під зиму (за аналогією з іншими однорічними овочевими зеленними культурами). Як тільки достигнуть перші ягоди, необхідно їх зірвати, вилучити насіння й висіяти.

Дозрілі ягоди, залишені на гілках пізньої осені, обсипаються і прекрасно зберігаються під снігом, а навесні дають дружні сходи. Очевидно, потрібно подбати про обмеження поширення рослин самосівом, оскільки до-

статок насіння та їхня живучість можуть призвести до безконтрольного розмноження шпинату й перетворення його у злісний бур'ян. Доцільно посадити кілька рослин окремо від інших овочів, наприклад, у круглу грядку. Це виключить його безконтрольне розростання. Надалі, залежно від потреб, посіви можна збільшити. Для одержання другого врожаю в липні проводять повторний висів. Цю культуру можна з успіхом вирощувати в домашніх умовах на підвіконні, балконі, лоджії.

Догляд

Догляд полягає у прополюванні, розпушуванні, підживленні, поливі й підв'язуванні рослин. На початковій стадії їхній розвиток уповільнений і паростки страждають від бур'янів, але надалі ріст прискорюється і "кущ" шпинату суничного досить об'ємно розростається та "забиває" все, що росте поруч. Підживлюють його тричі за сезон, застосовуючи органічні добрива. Дуже добре шпинат реагує на деревний попіл, який загортають у вологий ґрунт. За гарного догляду гілки шпинату буквально обсипані ягодами й під їхнім натиском лягають на землю (у сприятливі роки з 1 м^2 можна зібрати до 1,5 відра свіжих ягід). Тому їх варто підв'язати до заздалегідь забитих кілочків або підтримувати важкі гілочки будь-яким іншим способом, що сподобався. Як результат – завжди чисті листки і ягоди.

Одержання насіння

Спробувавши ягоду шпинату, можна відчути, як багато у ній дрібних твердих насінин. Тому при їхній заготівлі не буде проблем з одержанням достатньої кількості насіння. Заготовити його просто: стиглі ягоди злегка розім'яти, залити водою й залишити на кілька днів у теплому місці. Коли маса закисне, промити її через сито кілька разів до очищення насіння від слизу. Треба тільки мати на увазі, що насіння дуже дрібне, тому сито має бути відповідним. Після промивання насіння слід розкласти тонким шаром на тканину або паперову серветку для видалення зайвої вологи. Знову перекласти на серветку й сушити до повного висихання в провітрюваному приміщенні, поки воно не стане сипким. Зберігати в закритій скляній банці або в паперових пакетах у сухому прохолодному місці.

Харчове застосування

Суничний шпинат – ціле джерело корисних і необхідних людині речовин. Він містить білки, моно- і дисахариди (фруктозу, галактозу, сахарозу), багатий набір вітамінів та провітамінів (С, B_1, B_2, Е, А, Р та ін.), мікро- і макроелементи. За кількістю заліза шпинат суничний – справжній чемпіон з-поміж овочевих культур. Ягоди ефективно підвищують гемоглобін за втрат крові та виразкової хвороби: слід споживати по половині склянки ягід тричі на день протягом тижня, і гемоглобін відновлюється без усякої "хімії". Білка в сухій речовині у півтора раза більше, ніж у сухій речовині молока, й у два рази більше, ніж у капусті. За вмістом ліпідів (жирних кислот) він перевершує пшеничне борошно.

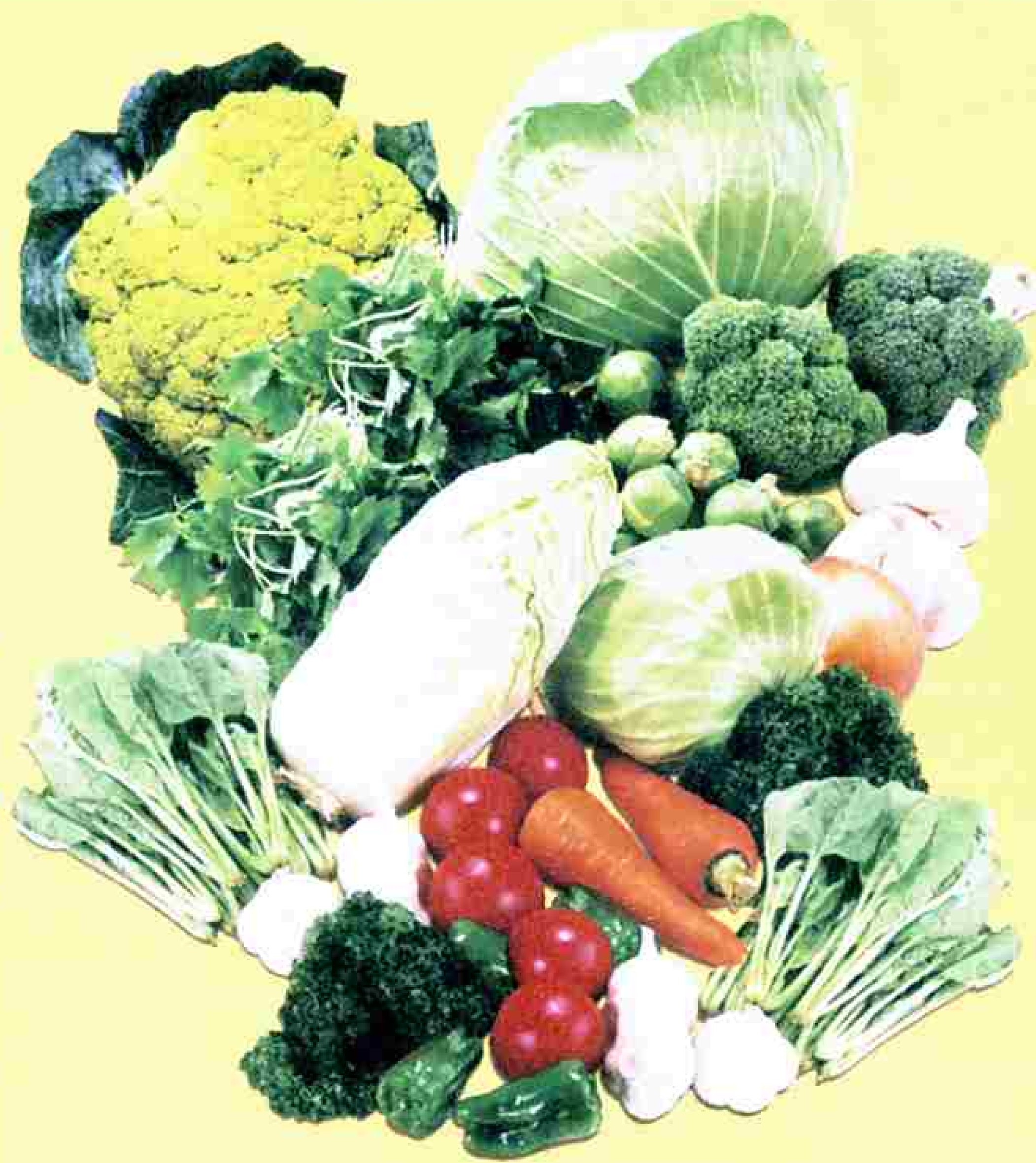
Кажуть, що на смак і колір товаришів немає. В одних людей смак ягід та листків шпинату суничного викликає повний захват, а в інших ставлення до нього приблизно таке: "Думав – нектар, спробував – трава травою". Резюме: треба спробувати й визначитися, потрібна вам ця овочева трава, чи ні. Проте, судячи з відгуків, багатьом вона подобається. Зелень шпинату суничного можна зберегти на зиму, застосовуючи різні способи заготівлі.

Листки вживають у салатах, консервують (солять, маринують, заморожують), готують з ними супи, котлети. З ягід вичавлюють сік, варять компоти, роблять варення, прикрашають ними гарніри й другі страви, пудинги.

Ягоди мають специфічний смак, але для повноти смакових відчуттів їх все ж краще підсолодити. З ягід суничного шпинату можна робити квас. На їхній поверхні знаходяться природні дріжджі, тому мити їх не треба. Після дощу зібрати ягоди, розім'яти. На половину відра ягід додати відро теплої кип'яченої води, 2 кг цукру. Злити все в більшу сулію, закрити ватяним тампоном. Напій "кипить" три дні, потім його треба відцідити й поставити в холодильник. Квас виходить шипучий (як газований), приємного червоного кольору, "оксамитовий" на смак, пахне горіхом, свіжим солодом і ледь хмільний. В цілому – дуже смачно! Можливо, це одне із кращих харчових застосувань шпинату суничного. А от вино не дуже приємне: міцне, гарне, але різке й не ароматне. Для поліпшення смаку в нього необхідно додати ягоди смородини або вишень. У лікарських потребах цю рослину теж використовують. Із засушених листків готують лікувальні чаї, цілющі відвари й настоянки. За деякими даними, суничний шпинат застосовують для лікування діатезу в дітей.

Підготувала ***Ніна Дець***

Корисні поради

Мрія кожного дачника – багатий і сталий урожай. Але одного бажання для здійснення цієї мрії замало: аматорам потрібно підходити до городництва й садівництва виважено, творчо і з повною самовіддачею. Зокрема, в серпні декому може здатися, що все вже виконано: і врожай здебільшого зібрано, і чимало заготовок на зиму зроблено. Отже, можна трохи перепочити. Виявляється, що ні. Адже настає час подбати про підготовку до нового врожаю – правильно закласти на зберігання насіння, висіяти під зиму овочеві культури, особливо на тих ділянках, де ґрунт навесні дуже повільно прогрівається або очікується посушлива й холодна весна, висадити живці і саджанці в саду, щоб вони встигли прийнятися й зміцніти до настання холодів.

Аби полегшити виконання цих та багатьох інших нагальних робіт, спробуємо дати кілька порад з власного досвіду.

Урожай сортової картоплі з... паростків

З кожним роком нові сорти картоплі дедалі дорожчають, але, незважаючи на це, чимало дачників мріють придбати і розмножити їх на своїх земельних ділянках. Як вчинити, коли у вас лише кілька картоплин нового перспективного сорту, а ви хочете отримати максимальний урожай? Доведеться докласти певних зусиль. Однак про все по порядку.

Опинившись цієї весни у такій самій ситуації, ми до висаджування помістили бульби у тепле місце. Розклали їх у ящику в один шар паростками догори й присипали вологим торфом шаром не менше 1 см. До речі, за відсутності торфу можна скористатися ґрунтом або тирсою.

Зверху ящики накрили плівкою. Щойно з`явилися паростки, зняли плівку, звільнили бульби від субстрату, а паростки з корінцями акуратно відламали. Цю розсаду висадили в окремі горщики, де й вирощували її до висаджування у відкритий ґрунт.

Потім процедуру вирощування паростків на бульбах повторили. Слід зазначити, що на великих картоплинах можна відокремлювати паростки до трьох разів. Пророщені втретє бульби ми розрізали на часточки з паростками і залишили їх на 1–2 дні, щоб трохи підсохли, а потім висадили в ґрунт.

Варто зауважити, що кінцевий результат перевершив усі наші очікування: картоплі ми накопали достатньо, а якість її була навіть вищою, ніж за вирощування за звичайною технологією, особливо, якщо врахувати, що ми виростили її з паростків.

Однак досвідчені городники знають, що виростити й зібрати щедрий урожай – ще не означає добре його зберегти. Нагадаємо, що технологія зберігання картоплі визначається вихідною якістю бульб. Аби підвищити їхню лежкість, необхідно неухильно виконувати всі захисні агротехнічні заходи протягом усього періоду вегетації картоплі.

Крім того, збирати врожай необхідно в оптимальні строки. Зазвичай, спочатку збирають ранньостиглі сорти картоплі, потім – середньостиглі, і в останню чергу – пізньостиглі. За 10–12 днів до збирання потрібно скосити бадилля. І, звичайно ж, слід дуже акуратно викопувати врожай, збирати його, вантажити й транспортувати, аби якнайменше при цьому пошкоджувалися бульби, бо через це вони стають схильними до хвороб, що суттєво впливає на стан картоплі під час зберігання.

Розсада огірків за три дні

Цієї весни за браком часу на власному досвіді довелося перевірити одну життєву мудрість, давно відому досвідченим овочівникам. Тепер з упевненістю можу стверджувати: якщо ви не встигли виростити розсаду огірків, не засмучуйтеся, це не велика біда. Отримати її можна за три дні, скориставшись способом прискореного вирощування.

Для цього насіння огірків слід замочити у паперовій серветці й покласти її в целофановий пакет. Цей пакунок необхідно витримати в теплому сонячному місці протягом однієї доби. Коли насіння набухне, заповнити паперові стаканчики (можна зробити їх із газети) ґрунтосумішшю, полити теплою водою і висадити в них насіння огірків. Ці стаканчики поставити у велику ємкість, наприклад, у миску або відро, а зверху одягти на неї чорний целофановий пакет (як для сміття) і винести на сонячне місце.

Зазвичай, листочки розсади починають з'являтися на 2–3-й день, але варто нагадати, що насіння під час висаджування не слід надто заглиблювати в ґрунт.

Суничні насадження потребують оновлення

Початок літа асоціюється у мене з можливістю поласувати однією з найсмачніших ягід – суницею. Вирощувати її непросто, зате скільки задоволення отримуєш, смакуючи перші ягоди!

Однак не варто забувати, що під час цвітіння кущики суниці потребують уваги: необхідно допомогти їм сформувати хороший урожай. Для цього суницю потрібно прорідити, тобто видалити всі вуса з кущів, на яких не плануєте отримувати розсаду.

На своїй суничній грядці ми робимо так: обриваємо підгниле й брудне листя, уражені хворобами кущі видаляємо. В середині грядки обриваємо всі вуса.

Наприкінці літа, не пізніше середини серпня, чимало садівників скошують усе листя на грядках суниці, тоді до зими рослини встигають відростити нові листочки й успішно перезимовують.

Оскільки фахівці радять оновлювати насадження суниці кожні 3–4 роки, то частину вусиків з краю грядки можна залишити для отримання розсади. А поряд із

рослинами варто залишити трохи вільного місця, аби вони вільно розросталися.

Наприкінці літа треба подбати про розсаду для нового врожаю. Зазвичай, суницю висаджують у серпні – вересні після чергового дощу або рясного поливу. Запізнюватися із садінням не слід, бо це може виявитися згубним для майбутніх рослин. Крім того, чим раніше висадите суниці, тим більше вони встигнуть закласти до осені квіткових бруньок, що суттєво позначиться на врожаї наступного року.

Висаджування смородини та порічок

Досвідченим садівникам добре відомо, що чимало рослин після певного періоду життя втрачають свою врожайність і декоративність. З-поміж садових культур це, насамперед, суниця і смородина. І якщо суницю господарі, зазвичай, оновлюють через кілька років, то про смородину вони часто забувають на десятиліття. А згодом, років через 10–12, навіть за дуже гарного догляду кущі смородини слабшають, а врожай ягід з них значно знижується.

Отже, щоб підтримувати плодоношення, кущі смородини та порічок слід регулярно оновлювати. Для цього навесні, коли вже починається ріст бруньок, з найкращих кущів зрізують пагони на 5–7 бруньок і ставлять їх у воду. У червні вони пускають корені. Живці висаджують у землю по три–чотири штуки під кутом 45°. Місце для цього бажано вибрати у тій частині ділянки, де молоді рослини не потерпатимуть від прямих сонячних променів.

За літо вони вкорінюються, а восени кущики висаджують на постійне місце. Найкращий час для цього: для порічок – наприкінці серпня – у першій половині вересня, для смородини – наприкінці вересня.

Як сіяти дрібне насіння

Чимало овочевих і квіткових рослин, які вирощують розсадним способом, мають дуже дрібне або навіть крихітне насіння. Як висіяти їх ощадним способом, економно витрачаючи насіння й уникаючи трудомісткої праці? Є цікавий рецепт вирощування кожної насінини окремо.

Спочатку готують гель: беруть 1 пакетик харчового желатину, заливають його склянкою теплої води і ретельно перемішують. Потім у цей розчин засипають насіння і доливають води, доки гель не стане досить рідким, щоб міг рівномірно текти.

Заливають гель із насінням у спринцівку і видавлюють його у рівні борозни, заздалегідь зроблені на грядках.

Такий спосіб дає змогу на рівній відстані висадити дуже дрібне насіння різних культур, а желатин сприяє дружному його проростанню.

Цілющий полив рослин

Це особливий вид поливу, принцип дії якого легко визначити вже за самою назвою. Переваги такого поливу: висока ефективність, завдяки підвищенню врожайності; низька собівартість порівняно з іншими системами, які значно витратніші; екологічно чистий спосіб поливу.

Готують розчин для цілющого поливу таким чином. Квітки валеріани перекручують на м'ясорубці і віджимають сік через марлю, складену в 2–3 шари. Зливають сік у пляшку, яку щільно закорковують і зберігають у холодильнику.

Під час поливу на 10-літрове відро води додають 10 крапель соку з пляшечки, добре перемішують і наливають цей розчин у розпилювач. Не варто обприскувати рослини надто рясно, можна лише "пройтися" трохи по листках. Двох–трьох таких обприскувань до початку цвітіння цілком достатньо, щоб рослини отримали вдосталь енергії для свого росту й розвитку.

Слід зазначити, що "валеріановий" полив особливо сприятливо впливає на овочеві рослини, зокрема, огірки, перець, помідори. Після нього вони цвітуть дуже рясно, а плоди формуються великі, щільні та здорові.

Якщо цілющим розчином обприскувати цвітну капусту, то її головки також будуть щільними і матимуть гарний товарний вигляд. Дуже добре впливає таке обприскування на суниці, стимулюючи їхнє плодоношення.

Взагалі, цим розчином можна обробляти все, що цвіте, на відміну від цибулі, моркви, буряків, салату й шпинату, яким "валеріанове" обприскування не підійде, оскільки цвітіння їм ні до чого. А ось квіти дуже добре реагують на цілюще обприскування, яке значно подовжує період їхнього цвітіння.

Можна також використовувати сік валеріани і за традиційного поливу, поливаючи рослини під корінь. Варто лише застерегти, що настоянка валеріани, придбана в аптеці, не підійде для цього, оскільки її готують на спирту.

Як зберегти часник до нового врожаю

Власники дачних і присадибних ділянок знають, як зберігати часник, щоб зібраного врожаю вистачило до наступного сезону. Однак не всім із них відомо, що, крім плетіння кіс, існує ще чимало способів зберігання часнику, які досить ефективні.

Для цього потрібно взяти картонну коробку, на дно якої насипати солі, а зверху викласти шар часнику, потім знову сіль, а зверху – часник і т.д. Останній шар часнику засипають сіллю і ставлять на кухні або в іншому прохолодному місці. За таких умов часник чудово зберігається до нового врожаю, але він обов'язково має бути весь засипаний сіллю.

Можна також зберігати часник у мішечках зі щільної натуральної тканини, найкраще – разом із лушпинням цибулі.

Дехто з господарів зберігає неочищений часник у скляних банках, пересипавши його сухим борошном. При цьому останній (верхній) шар борошна має бути не менше 2 см.

Насамкінець не зайвим буде нагадати, що найдовше зберігається той часник, який зібрали вчасно, потім добре просушили у затінку й відібрали на зберігання здорові головки.

Зазвичай, озимий часник відмінно зберігається у сухому прохолодному приміщенні приблизно до Нового року, а ярий значно більше – до весни або навіть до нового врожаю.

Гарних вам урожаїв!

О.А. Кіян,
Закарпаття

Як виростити... паркан

"Зелена" огорожа на дачній або присадибній ділянці нині набуває дедалі більшого поширення, а в деяких садибах вона стає навіть певною модною "фішкою". Однак швидко виростити її і надати саме такого вигляду, як хочеться, виходить далеко не в кожного і не завжди. З подібними проблемами стикався і я, поки мені не підказали, що і як треба зробити. Згодом я вже сам давав поради іншим господарям, з якими ділився досвідом у цій справі.

Насамперед слід зазначити, що "зелений" паркан з дерев і чагарників не лише захистить вашу садибу від допитливих поглядів перехожих, а й принесе радість своїм квітучим виглядом, убереже від пилу, додасть кисню і слугуватиме звукоізоляційним екраном.

Найголовніша проблема, з якою можуть стикатися початківці, – як прискорити ріст рослин у такому живому паркані та скоротити терміни підготовки його до "вступу в експлуатацію". Для цього потрібно застосовувати обрізування, яке дещо відрізняється від обрізування інших садових рослин. Зокрема, провідник, тобто верхівковий пагін, за жодних обставин чіпати не можна. Обрізувати рослини потрібно лише з боків, підтримуючи заданий профіль. А верхівки рослин мають вільно рости.

Таким чином, відбувається швидке нарощування висоти зеленого паркану, і він набуває оригінального вигляду за рахунок поєднання чітких вирівняних бічних ліній та об'ємних і кучерявих верхівок, які природно зростають.

Коли ж усі рослини "зеленої" огорожі досягнуть потрібної висоти, можна буде обрізати верхівки, орієнтуючись за натягнутим шнуром. А потім рік у рік підтримувати на цьому рівні висоту "зеленого" паркану завдяки правильному і своєчасному обрізуванню.

Для створення "зеленої" огорожі, зазвичай, використовують такі чагарники, як ірга, шипшина, барбарис, жимолость, чорна смородина, бузок, акація, обліпиха тощо. Вони відмінно підходять для цього, бо мають досить густе листя і добре витримують часте обрізування.

Етапи створення "зеленого" паркану:

- По периметру ділянки натягують мотузку. Якщо на ділянці вже є паркан, скажімо, виготовлений з будівельних матеріалів, то від нього відступають на 50 см і викопують траншею, глибина і ширина якої цілком залежить від розмірів саджанців.
- Дно траншеї засипають перегноєм, торфом або гноєм і добре поливають.
- Наступний етап – висаджування кущів, мінімальна відстань між якими має бути 40–50 см. Однак варто враховувати, що за створення двоярусного "зеленого" паркану доцільно висаджувати рослини у шаховому порядку.

Насамкінець нагадаємо, що розпочинати створення такої огорожі можна і навесні, й восени, а формувати та обрізувати дерева в ній варто лише після того, як вони добре вкоріняться. І не слід забувати про регулярне підживлення "зеленого" паркану мінеральними добривами.

М.С. Рітченко,
м. Луганськ

АБРИКОС – культура особлива

(Продовження. Поч. у № 7, 2012 р.)

ОСНОВНІ ТИПИ КРОН АБРИКОСА

Природна форма

Природна форма крони утворюється в дерев, які ніколи не обрізуються. У молодому віці дерево абрикоса тяжіє до утворення широкопірамідальної крони, яка згодом стає округлою, а надалі під вагою врожаю набуває широкоокруглої й навіть плаской форми.

Дерева з такою кроною рано вступають у плодоношення й також швидко виснажуються через рясні врожаї. Ще до утворення міцного скелету нижня частина скелетних гілок повністю оголюється, плодоношення переходить на периферію крони, а плоди здрібнюються, стають плямистими й не мають товарного вигляду. Характерним для дерева в такому стані є періодичність плодоношення й пласка форма крони.

Вільна (розріджено-ярусна) крона

1. Структура форми.

✳ Висота штамба 60–70 см.

✳ Загальна кількість скелетних гілок 1-го порядку 5 (6):

а) у 1-му ярусі 2 (3) гілки;

б) у 2-му ярусі 2 гілки;

в) у 3-му ярусі 1 гілка. Центральний провідник видаляють над верхньою гілкою.

✳ Відстань між скелетними гілками в ярусах – не менше 10–15 см.

✳ Відстань між ярусами 80–90 см.

✳ Кількість скелетних гілок у 2-му ярусі 2.

✳ Відстань між скелетними гілками 2-го порядку – приблизно 35–40 см одна від одної (по обох боках скелетних гілок 1-го порядку).

2. Вільна крона відповідає природному габітусу абрикоса. Уже під час садіння проектується 1-й ярус. Крім центрального провідника, є ще три бічні гілки, які за своїм положенням мають бути рівномірно розташовані в просторі. Всі гілки вкорочують на 20–25 см, а центральний провідник укорочують так, щоб він був на 30–35 см вище останньої скелетної гілки. На наступний рік, якщо гілки досить довгі, вкорочуються на 1/3 довжини, особливо пагони подовження.

3. Центральний провідник обрізують на рівні 80–90 см вище 1-го ярусу з метою утворення 2-го ярусу.

4. На третій рік шляхом обрізування закладають дві гілки другого ярусу, який в абрикоса буває, зазвичай, останнім. В окремих випадках можна закласти одну гілку третього ярусу.

5. Вибирають пагін подовження, вирізують на кільце гілки, що йдуть під гострим кутом, так звані конкуренти, вибирають три найбільш сприятливо розташовані гілки для утворення другого ярусу.

6. У наступні роки основну увагу приділяють правильному підпорядкуванню гілок, за необхідності проводять легке укорочування пагонів подовження. Таким чином, стимулюють розростання вегетативних бруньок на більшій частині довжини скелетних і напівкіскелетних гілок, що призводить до уповільнення процесу оголення плодових утворень. Так само видаляють гілки, що труться й ті, що загущують крону.

7. При виборі скелетних гілок для першого та другого ярусу необхідно стежити за тим, щоб відстань між ними по вертикалі була не менше 10–15 см для кращого їхнього з'єднання із центральним провідником, що відіграє неабияку роль у запобіганні обламування гілок. Ця форма крони для абрикоса легко формується й зберігається, забезпечуючи одержання високих урожаїв плодів високої якості *(рис. 1)*.

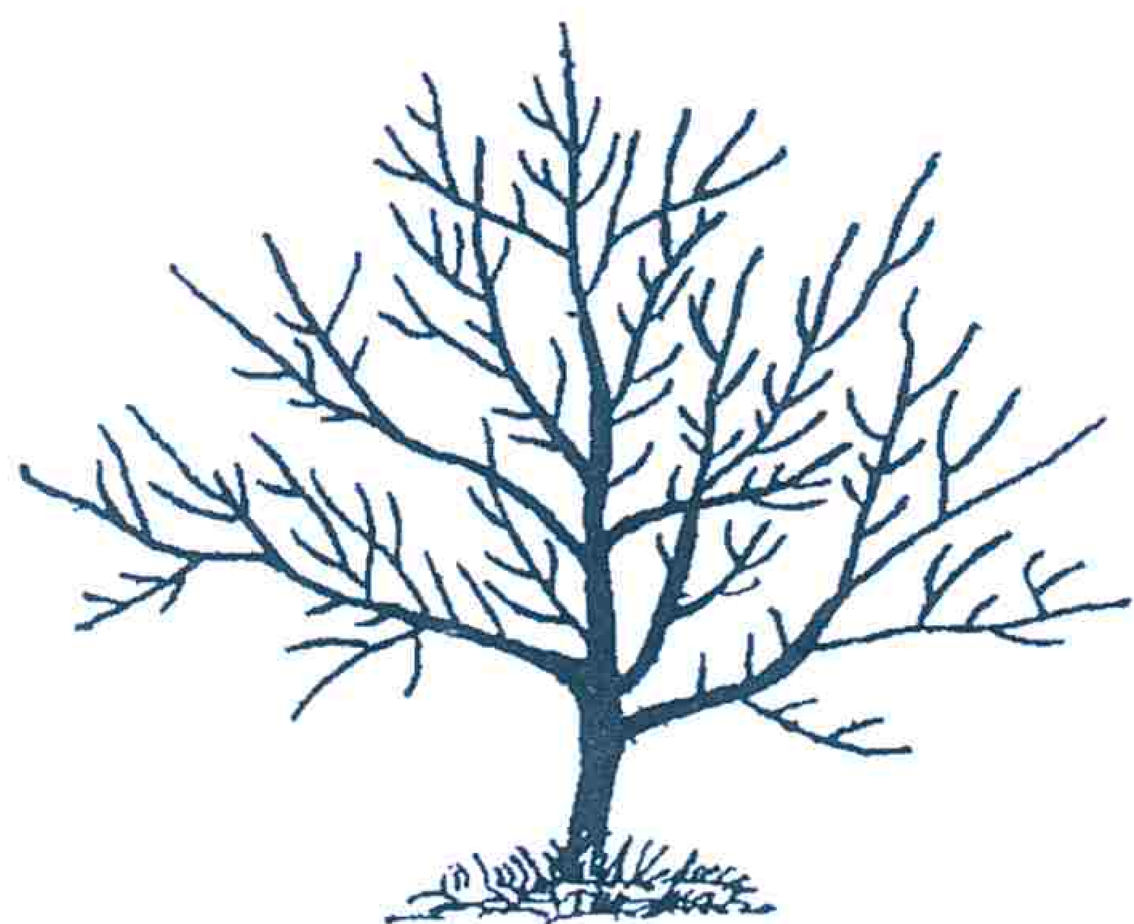

Рис. 1. Вільна крона.

Без'ярусна форма

1. Структура форми:

✳ Висота штамба 60–70 см.

✳ Загальна кількість скелетних гілок 1-го порядку 5 (6).

✳ Центральний провідник видаляють над верхньою гілкою.

✳ Відстань між скелетними гілками 20–25 см.

✳ Відстань між ярусами 80–90 см.

✳ Кількість скелетних гілок у 2-му ярусі 2.

✳ Відстань між напівскелетними гілками 40–60 см.

✳ Відстань між обростаючими гілками 10–15 см.

✳ На внутрішньому боці скелетних гілок не допускають:

а) утворення сильних приростів;

б) оголення гілок.

2. Без'ярусне формування дає форму крони, багато в чому схожу з вільною, яка відрізняється тим, що 5–6 скелетних гілок, які утворюють перший і другий ярус у вільної форми крони, тут розподілені на центральному провіднику не ярусами, а рівномірно, на відстані 20–25 см одна від одної.

3. Після закінчення формування й закладання ос-

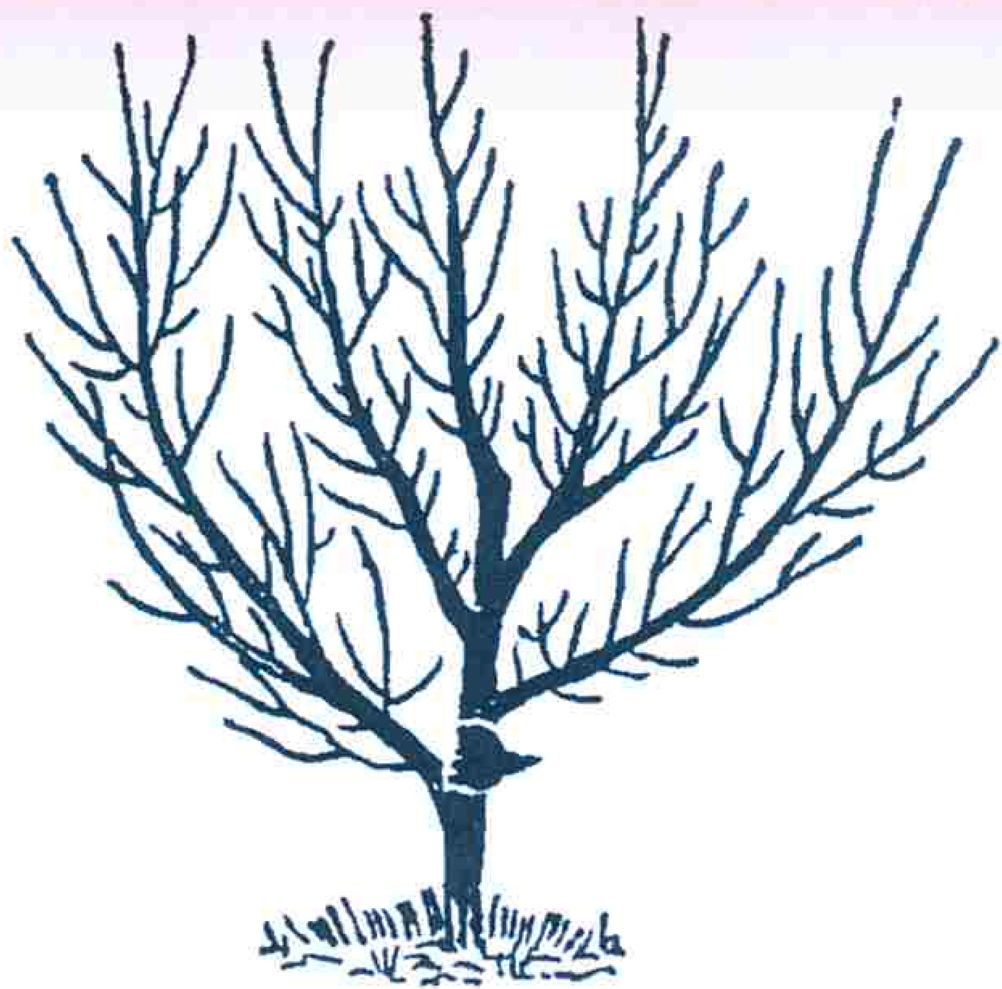

Рис. 2. Без'ярусна форма.

танньої, шостої, скелетної гілки центральний провідник вирізують. Це зазвичай відбувається на 3–5-й рік після садіння.

4. Для цієї форми крони характерний штамб висотою 70–80 см, сильні скелетні гілки, добре розподілені в просторі, помірна висота й густота. Плодові утворення рівномірно розподілені по всій кроні. Не потребує великих затрат по догляду. Дерева сильнорослі й продуктивні *(рис. 2)*.

Класична чашоподібна форма

1. Структура форми:

* Висота штамба 100 см.
* Загальна кількість скелетних гілок 1-го порядку 3–4.
* Центральний провідник видаляють над верхньою гілкою.
* Кількість скелетних гілок 2-го порядку 6–8.
* Відстань між скелетними гілками 2-го порядку й штамбом 50 см.
* На внутрішньому боці скелетних гілок не допускають:

а) утворення сильних приростів;

б) оголення гілок.

2. Класична чашоподібна крона розроблена садівниками півдня Франції *(рис 3, а)*. При цьому вони виходили з того, що в силу біологічних особливостей породи дереву необхідно забезпечити якнайбільше світла й тепла. Формування крони починається ще в розсаднику, однак краще це робити в саду, коли для садіння використовуються однорічні некроновані саджанці. За цієї системи формування висота штамба становить 1,0 м.

3. Восени, наприкінці першого року вегетації, в саду або навесні наступного року вибирають 3–4 суміжні гілки, над ними вирізують центральний провідник. За сприятливих умов росту цю роботу можна почати ще протягом періоду вегетації, коли пагони досягають довжини 15–20 см. У цей час поступово видаляють всі зайві пагони, у тому числі центральний. Роботу можна закінчити наприкінці першого періоду інтенсивного росту пагонів, приблизно в середині червня.

4. Навесні другого року всі гілки вкорочують на довжину 50 см від штамба, що викликає перше розгалуження. Таке ж укорочування виконують і в наступному році, в результаті чого відбувається друге роздвоєння гілок. Гілки мають мати однакову силу розвитку й усі разом утворювати форму чаші. Техніка формування дуже проста, однак потребує багаторазового втручання фахівця. Недоліком цієї форми є мала відстань між основними гілками, що не дає їм можливості для рівномірного розвитку. Однак плоди мають добре забарвлення й привабливі.

Поліпшена чашоподібна форма

1. Структура форми:

* Висота штамба 70–80 см.
* Загальна кількість скелетних гілок 1-го порядку 3.
* Центральний провідник видаляють над верхньою гілкою.
* Відстань між скелетними гілками 1-го порядку 15–20 см.
* Відстань між скелетними гілками 2-го порядку й штамбом 60–70 см.
* Відстань між обростаючими гілками 10–15 см.
* На внутрішньому боці скелетних гілок не допускають:

а) утворення сильних приростів;

б) оголення гілок.

2. Поліпшена, або американська, чаша *(рис.3, б)* відрізняється від попередньої чашоподібної форми крони тим, що штамб нижчий (лише 70–80 см), а кількість гілок зменшена до трьох. Скелетні гілки на штамбі розташовані на відстані 15–20 см одна від одної. У горизонтальному плані гілки рівномірно розподілені в просторі. Після закладання третьої скелетної гілки провідник вирізують.

3. Кожна скелетна гілка шляхом обрізування розгалужується тільки один раз на висоті 60–70 см. На шести гілках, наявних у кроні, залишають певну кількість гілок другого порядку. Надалі дерева обрізують лише незначно, головним чином шляхом легенького проріджування, а за необхідності проводять обрізування на омолодження.

4. Переваги. Дерева, сформовані у вигляді поліпшеної чаші, рано вступають у плодоношення й завдяки гарній аерації та освітленості дають плоди вищої якості.

Пальмета

1. Пласкі форми. Після численних дослідів з формування дерев яблуні, груші й персика по типу пальмети були закладені аналогічні досліди й для абрикоса. При цьому виявилося, що класичні принципи пальметного садівництва, згідно з якими у пальметному саду обрізування не проводиться або проводиться в незначних розмірах, для абрикоса не прийнятні. Сильні й неврівноважені прирости, властиві абрикосу, не дають змоги без обрізування створювати правильну пальмету. Досліди показали, що при створенні пальметної форми абрикос потребує сильного обрізування.

2. Пальмета з похилими гілками є формою пласкої крони, що має центральний провідник, на якому

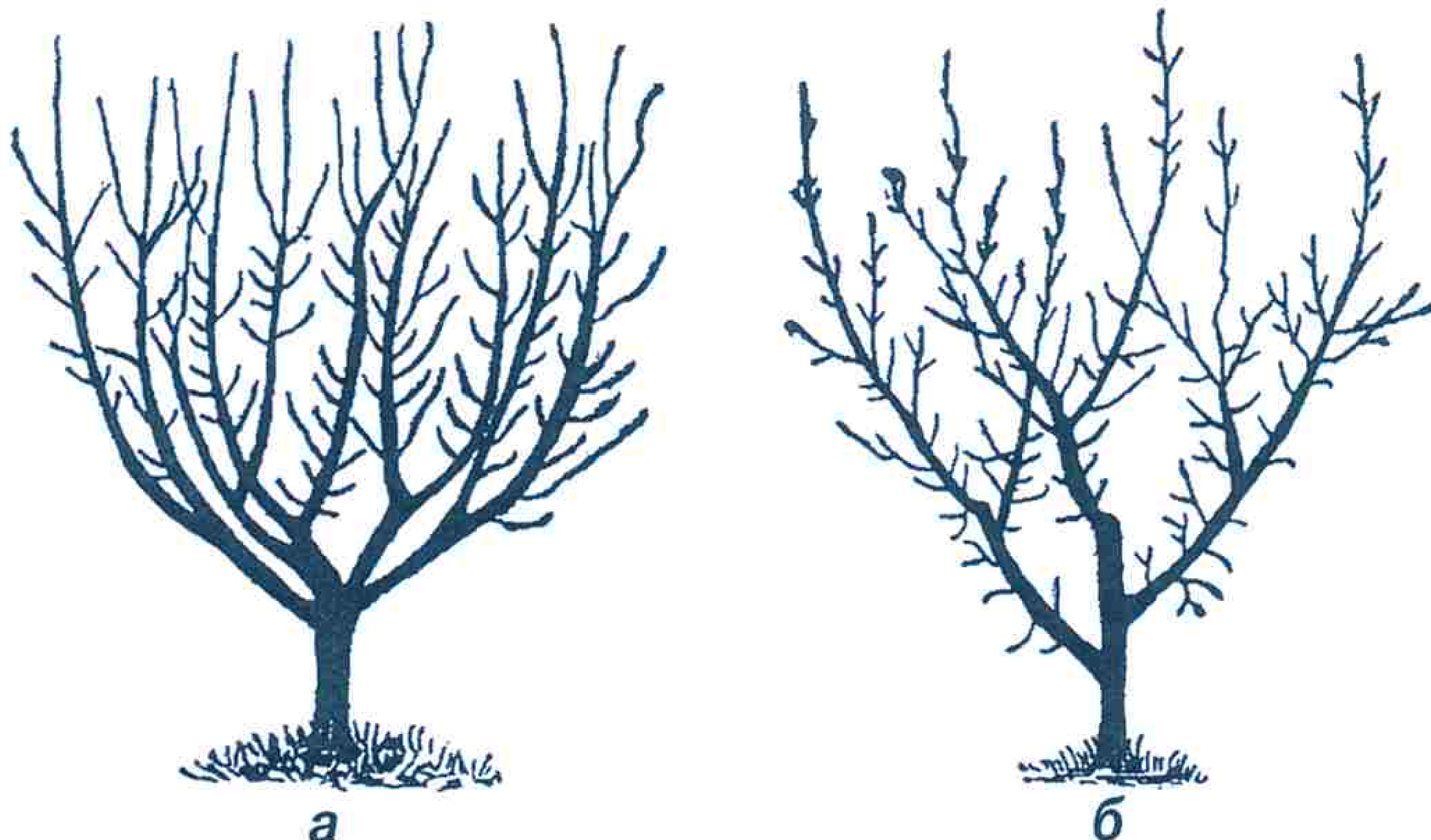

Рис. 3. Чашоподібна форма: а – класична (французька) чаша; б – поліпшена (американська) чаша.

розміщені в площині ряду 7–8 скелетних гілок, розташованих одна над одною *(рис.4)*.

3. Структура форми:

✳ Висота штамба 55–60 см.

✳ Загальна кількість скелетних гілок 1-го порядку 7–8.

✳ Відстань між скелетними гілками в ярусі 10–12 см.

✳ Відстань між ярусами – не менше 40–60 см.

✳ На кожній скелетній гілці 1-го порядку вибирають 2–3 гілки 2-го порядку.

✳ Відстань між центральним провідником і 1-ою гілкою 2-го порядку – не менше 60 см.

✳ Відстань між гілками 2-го порядку – не менше 60 см.

✳ Центральний провідник видаляють над верхньою гілкою.

✳ Відстань між обростаючими гілками 10–15 см.

✳ На внутрішньому боці скелетних гілок не допускають:

а) утворення сильних приростів;

б) оголення гілок.

3.1. Якщо дерево не було сформоване в розсаднику, під час садіння нерозгалужену однолітку варто вкорочувати до висоти 55–60 см від поверхні ґрунту. У цьому випадку мається на увазі, що окулірування було проведене або в кореневу шийку на власному штамбі, або на проміжному штамбі, але місце окулірування має знаходитися нижче цієї висоти.

З пагонів, що виросли у верхній частині штамба, вибирають кращий як пагін подовження й два добре розвинутих пагони, спрямовані вздовж ряду. Необхідно, щоб останні не були із суміжних бруньок, а відстані між ними не менші 10–12 см.

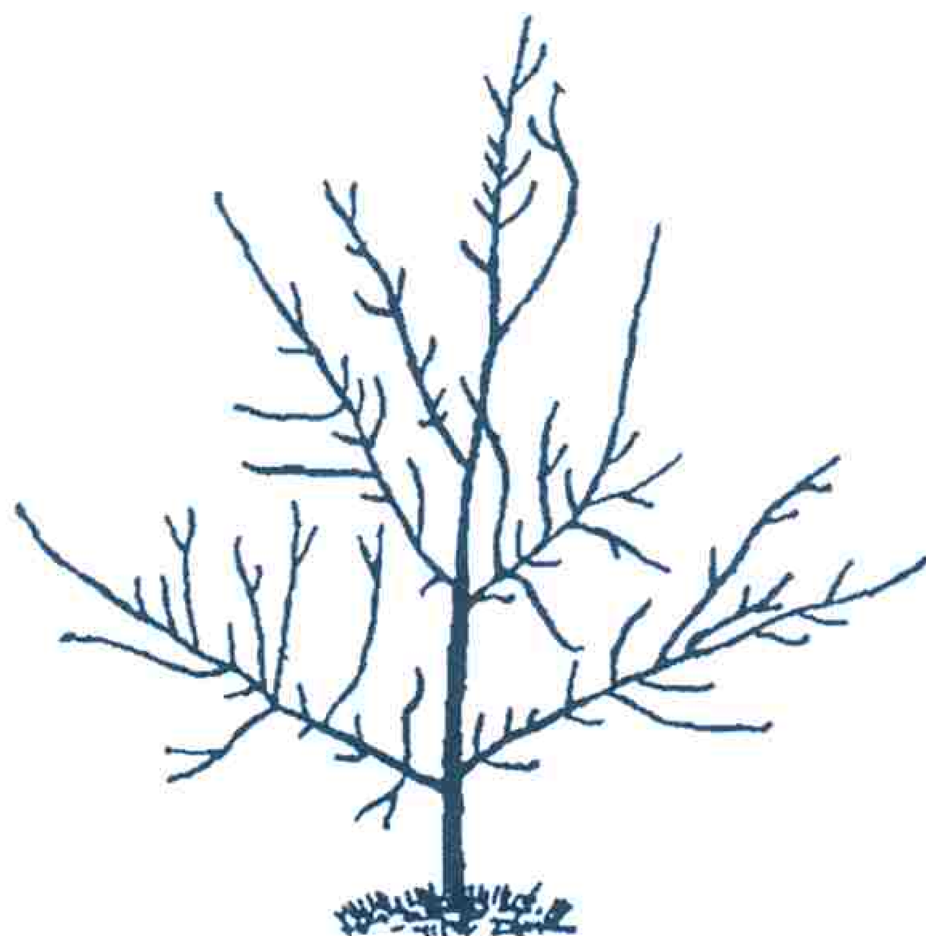

Рис. 4. Пальметна форма крони.

Так закладається перший ярус. Центральний провідник і дві скелетні гілки залишають рости вільно, а інші прирости відхиляють таким чином, щоб їхні верхівки були спрямовані донизу.

3.2. Саджанці, які в розсаднику були окулірувані на висоті 50–60 см, випускаються з розгалуженою кроною. Тому вже під час садіння вибирають центральний провідник і дві гілки першого ярусу, які залишають рости вільно, а інші підв'язують верхівкою донизу.

4. На другий рік центральний провідник укорочують до висоти 70–80 см від першого ярусу. Якщо ж за першу вегетацію центральний провідник не досягнув такої висоти, ця операція повторюється через рік.

Другий ярус можна закладати вже протягом другого року росту дерева в саду за рахунок пагона подовження, що за період до червня досягає необхідної висоти.

З передчасних пагонів, які виникають в результаті укорочування центрального провідника, наступної весни вибирають гілки для другого ярусу, тобто центральний провідник і дві протилежні гілки, що йдуть уздовж ряду.

Прискорення формування другого ярусу, як правило, небажане, тим більше, якщо гілки першого ярусу ще недостатньо добре розвинуті. У такий самий спосіб діють і при формуванні третього ярусу.

5. Найчастіше при формуванні дерев по типу пальмети з відхиленими гілками третій ярус закладати важко або його доводиться закладати асиметрично. Висота дерев при формуванні за цим типом перевищує 3,5 м, гілки всіх трьох ярусів відхилені тільки в напрямку ряду, відстань між ярусами становить не менше 40–50 см.

6. Для збереження вертикальної позиції центрального провідника кожне дерево необхідно підв'язати в декількох місцях до дерев'яних тичин, довжина яких має дорівнювати висоті дерева в період закінчення формування.

7. Гілки 1-го ярусу найкраще відхиляти двома дерев'яними тичинами, які схрещуються на висоті 1-го ярусу, утворюючи із центральним провідником дерева кут, рівний 50°. В міру росту і здерев'яніння гілок 1-го ярусу їх відхиляють більше або менше, залежно від сили росту, таким чином, щоб по закінченні росту вони проходили паралельно тичині.

Щоб запобігти розламу гілок, які відходять під гострим кутом ще з перших років життя, кут їхнього розходження збільшується до 45–50° за допомогою дерев'яної розпірки. Однак для збереження інтенсивності росту пагін треба спочатку відхилити вгору і підв'язати до центральної тичини.

8. Формування наступних ярусів відбувається аналогічно формуванню першого ярусу з тією відмінністю, що при цьому не застосовують дерев'яні тичини, а підв'язуються верхні гілки до гілок першого ярусу, які до цього часу, зазвичай, добре здерев'яніють і стануть міцними.

9. Завдяки похилій позиції скелетних гілок більшість вегетативних бруньок йдуть у ріст, іноді навіть ті, які перебувають при основі гілок, і дають початок усіляким плодовим утворенням та вегетативним приростам, властивим абрикосу й навіть сорту.

10. У кожної скелетної гілки вибирають 2–3 гілки другого порядку, рівномірно розташовані по можливості на протилежних боках. Бажано, щоб відстань між центральним провідником і першою гілкою другого порядку була не менше 60 см, таку ж відстань бажано зберегти й між іншими гілками другого порядку. Шляхом видалення сильних ростових пагонів або відхиленням їх можна домогтися гарного росту напівскелетних гілок, не порушуючи їхнього підпорядкування з скелетною гілкою.

11. Надалі всі сильні вертикальні прирости на верхньому боці гілки видаляють на кільце. В абрикоса такі сильні пагони з'являються часто, вони дуже небезпечні, тому що конкурують із основними гілками, іноді з гілками другого порядку, і в силу особливостей свого росту можуть призвести до порушення рівноваги крони.

12. Інші прирости нахиляються з метою перетворення їх у сильні плодові утворення. Здерев'янілі плодові утворення зі слабким і коротким приростом залишаються недоторканими, незалежно від їхнього положення.

І.А. Єщенко,
м. Одеса

(Далі буде)

Лісовий горіх

Плоди ліщини лісової здавна є ласощами не тільки для дітей, але й для дорослих. Пригадується з дитинства, як старенька родичка приходила до нас на свята, пригощала дітлахів, як би тепер сказали, "асорті" з гарбузового насіння, соняшнику та смажених лісових горіхів. Майже в кожній садибі чи на леваді росли розлогі ліщинові кущі, які ще подекуди збереглися й понині. Особливо у старовинних маєткових садибах, де окремі "пагони" цих чагарників переросли в невеличкі дерева.

Прикладом може слугувати Тростянецький сад на Чернігівщині. Дід останнього гетьмана України – Іван Михайлович Скоропадський, створюючи садові пейзажі, багато висадив ліщини і разом з естетичною насолодою одержував ще значний урожай горішків. З сивої давнини відома велика дружба населення з ліщиною, яка є супутником лісів України і давнім годувальником людей. Коли в наших лісах достигає лісовий горіх, туристи, грибники, мисливці перетворюються на збирачів горіхів.

Як не згадати при цьому відомого польського садівника Ш.Пеньонжека, який писав, що "в домашньому саду горішина – найвдячніший вид чагарника", маючи на увазі її врожайність та цінність горішків. Славнозвісний торт "Київський" заслужив славу тим, що його неодмінним компонентом є підсмажений фундук. Лише неповага до нашої повсюдної ліщини, а ще більше – до вітчизняних її сортів (фундуків), призвела до заміни найважливішого компонента торту незвичним для нас арахісом, що різко погіршило якість і смак виробу, та й користь від нього.

...Могутні дуби, мов зачаровані, стоять під сліпучим сонцем березня, проміння якого через безлистяний ліс сягає ґрунту, від чого сніг повільно тане. Розноситься дзвінка весняна пісня синиці. Дмухнув легенький вітерець. Жовтава хмарка повільно пронеслася між деревами і поступово розсіялася на снігових плямах, забарвлюючи їх у жовтуватий колір. Цвіте ліщина – перша квітка пробудженого лісу. Цвіте рано, ще до розпускання листків. Заморозки не шкодять врожаю.

Ліщина та її культурний "брат" фундук – однодомні рослини (чоловічі й жіночі квіточки розвиваються на одному кущі) з роздільностатевими квіточками, що запилюються вітром. Чоловічі суцвіття зібрані в сережки, жіночі виділяються яскраво-червоним пучком приймочок на верхівці квіткових бруньок. Плоди краще зав'язуються за перехресного запилення, бо часто строки цвітіння чоловічих і жіночих квіточок окремої рослини не збігаються. Жіночих квіточок майже не видно, але якщо добре придивитися, то можна помітити великі бруньки, з верхівок яких висувається кілька пар маленьких червоних приймочок. Кожна пара відповідає одній квіточці, з якої пізніше розвивається плід – однонасінний справжній горіх з дерев'янистою шкаралупою в зеленій обгортці. В міру достигання ядро горіха виповнюється, а шкаралупа набуває коричневого забарвлення. Щоб горіхи краще зберігалися, треба дати їм добре достигнути на кущах.

Щоосені в наших лісах золотяться стиглі, у вусатих обгортках лісові горіхи. Збирають їх разом з обгорткою і складають у купи. При цьому відбувається ферментація, коли дубильні речовини обгортки, окислюючись, просочуються через шкаралупу, забарвлюючи її в коричневий колір і надаючи їй блиску, а зернам – приємного смаку й аромату.

Лісовий горіх доповнює і прикрашає наш стіл цією благодатною лісовою їжею. Горіхи, просушені на сонці, мають приємний смак. Часто вживають смажені горіхи, які висушують за температури близько 110°С. З ядер горіхів готують молоко і вершки – приємну й оздоровлюючу страву. Для цього їх розмелюють на борошно і розчиняють у воді. Кондитери "вдягають" ядра горіхів у шоколадну шкаралупу.

Високо цінується дієтологами білок горіха. З ядер лісових горіхів з домішкою інших плодів виготовляють смачні ласощі: з виноградом – чурчхалу, з персиками – злани, з медом – козинаки та горіхи в шоколаді. Смажені горіхи раніше були обов'язковим пригощанням на свята.

Готували і такий делікатес: ядра горіхів підсмажували в горіховій олії, присмачували медом і подавали до столу. Ядра горіхів засвоюються лише в дуже подрібненому – ретельно розжованому вигляді, інакше шлунок не зможе повною мірою перетравити їх.

Ліщина звичайна поширена майже повсюдно як підлісок у дібровах, де під кронами дерев росте зріджено, а, потрапляючи на освітлені місця, буйно розростається, утворюючи густі зарості. Часом лісові вируби чи згарища, що інколи трапляються, перетворюються у ліщинові сади, які швидко стають горіхоносними, даючи врожай до двадцяти центнерів з гектара.

Збірний пень ліщини з безліччю дрібних коренів просто невикорінний. Гадають, що ліщина на вирубках, буйно плодоносячи, вказала шлях людям від первісного збирання до осмисленого садівництва. Пізніше горішина залишалася в садах, але на межах, схилах, пагорбах. Багато вчених минулого (Феофаст, Вергілій, Колумелла) повідомляли про культивування ліщини в країнах Середземномор'я, куди її завозили з України, Кавказу, Малої Азії.

До нас дійшли перекази про непрохідні зарості ліщини в степу, по берегах річки Конки на Запоріжжі та прилеглих балках. Можливо, в цьому свідченні є помилка, оскільки колись по річках багато водилося водяного горіха, або чилима – рослини іншого роду, занесеної до Червоної книги. Повідомлялося, що у кількох озерах поблизу Чернігова чилим створив суцільні зарості і фактично став у ряд з бур'янами. В тих самих переказах згадується, що на Конці водилося багато

звірів і птиці. Горіхів було стільки, що їх навіть продавали. Там виникло місто з відповідною назвою – Оріхів. А всього в Україні аж тридцять населених пунктів, у назві яких закладене слово "горіх".

Відомо п'ятнадцять видів ліщини. В Україні в природних умовах зростає один вид – ліщина звичайна. Понтійська та велика ліщини інтродуковані й розводять їх переважно на півдні держави, а в ботанічних садах та інших дослідних установах ще культивується шість – вісім видів.

Лісовий горіх, тобто ліщина, – гіллястий від основи чагарник до п'яти метрів заввишки, трапляються і деревця до восьми метрів. Він створює підлісок, росте в діброва́х і змішаних лісах, населяє бори та байрачні ліси. В Криму кущі ліщини доходять до верхньої межі лісу. Ліщина – витривала і життєздатна рослина. Краще росте на північних схилах, оскільки під палким сонцем горіхи бувають недорозвинутими та з червоточинами. Добре плодоносить на відкритих сонячних ділянках, зокрема, на лісових вирубках. У насадженнях не полюбляє загущення, краще, коли зімкнутість крон досягається при повному розвитку рослин. У затінку та на місцях без притоку повітря плодоносить погано, а то й зовсім не родить. Тому в Тростянці кущі ліщини, посаджені на перешийках галявин та добре провітрюваних вільних місцях, досягли великих розмірів. Вони відіграють естетичну роль, мають притягальну силу круглого предмета.

Парость після вирубування росте швидко. За сприятливих умов за рік виростає до 2,5 м. Могутня і компактна коренева система забезпечує добрий ріст і врожай. Прибутковість гектара горіхової плантації в шість разів перевищує витрати на утримання. Ця рослина тіньовитривала і морозостійка. Вибаглива до родючості та вологості ґрунтів. Полюбляє багаті гумусом, пухкі ґрунти, не витримує заболочення та сухих і засолених місць. Довговічна порода, доживає до ста років, а за сприятливих умов – до двохсот і навіть більше. Як садова культура ліщина цілком виправдовує себе. Вона майже не потребує догляду, крім незначного обрізування.

Розмножується свіжим і стратифікованим насінням, відсадками, кореневими паростками, дає багато паростків при зрубуванні куща. Оригінальним є вирощування ліщини звичайної у формі деревець шляхом щеплення її на ведмежий горіх.

Наші предки любили й цінували щедрий лісовий дар. Деякі села Слобожанщини мали громадські ліщинники і дотримувалися неписаного закону: гілок не ламати, горіхи збирати тільки на землі. День виходу на збирання горіхів вирішували на сільському сході. Горіховий день – 12 вересня.

Ліщина звичайна послужила вихідним матеріалом для виведення культурних сортів декоративних форм, яких є декілька: біло-пістрява, золотиста, з жовтою каймою по краях листка, темно-пурпурова, розсіченолиста, дуболиста та плакуча.

У ядрі горіхів до 70% високоякісної запашної олії, 16% білків (більше, ніж у хлібі, яйцях, молоці, м'ясі), різноманітні вітаміни й ароматичні речовини. Велика, порівняно з іншими рослинами, кількість сполук йоду, а також солей заліза й мікроелементів. Це висококалорійний продукт, поживні речовини якого легко засвоюються. Вважають, що калорійність горіхів ліщини перевершує волоський горіх. Макуха містить 48–50% білків. Олію дуже цінують художники, позаяк картини, написані фарбами на ліщиновій олії, віками не темнішають. Приклад – твори італійського живописця доби Відродження Тіціана.

Ліщина має лікувальні властивості, про що добре знали наші предки, але мало знають сучасники. Також позитивно діє присутність цієї рослини в насадженнях. Особливо її дія проявляється поряд з дубом. Ліщина – його вірний супутник: дуб і ліщина за своєю лікувальною дією подібні, бо й ростуть разом. Вони підвищують життєздатність людини і надають їй бадьорості. Прогулянки у діброві сприятливі для людей з підвищеним тиском. Дуб урівноважує, а ліщина допомагає долати втому, добре діє за нервових розладів, тому так легко і хороше у діброві. Корою ліщини лікували пропасницю, горіховим молоком – сечокам'яну хворобу. За кишкових розладів пили відвар сухих обгорток. До снодійних подушок додають листя ліщини.

Листя й кора ліщини, а в серпні – і самі горіхи лікують розширення вен, очищають судини при атеросклерозі, допомагають за базедової та сечокам'яної хвороб, малярії. Чай з листя лісової ліщини, за словами травознавців, є найкращими ліками від імпотенції та простатиту. Для лікування радять брати дві столові ложки подрібненого листя на півлітра окропу, настоювати одну годину. Пити по третині склянки тричі на день. Корисно вживати цей напій за малярії, тромбофлебіту, варикозного розширення вен, хвороб печінки. Від ґедзів шкіру тварин натирають листям ліщини або полину. Поживним горіхом годується численна лісова фауна.

Лісовий горіх – не просто ласощі. Рослину можна використовувати сповна. Легка, гнучка й міцна деревина йде на вудилища, придатна для обручів, плетіння корзин і меблів, сільських тинів. Виготовляють з неї вугілля для малювання. У корі понад десять відсотків дубильних речовин. Шкаралупу горіхів застосовують у виготовленні активованого вугілля, шліфуванні каменів, лінолеуму.

Народні прикмети вказують, що дерева краще садити від зацвітання ліщини і до появи китиць на черем-

Харчова промисловість потребує багато горіхів фундука, а промислових насаджень дуже мало. Ті півтисячі гектарів, що були до "реформування" села, не можуть забезпечити навіть виробництво тортів "Київський", тому важко придбати справжній виріб, бо закуповувати горіхи у турків – дорого. Для забезпечення потреб України треба мати 20–25 тисяч гектарів плантацій, щоб одержувати 40–50 тисяч тонн горішків.

Крім чагарникових видів, є ще ліщина, яка виростає великим деревом висотою майже тридцять метрів і діаметром до одного метра. Називається це дерево "ведмежий горіх", його ще називають "турецьким горіхом". Ведмежий горіх поширений на Кавказі, Балканському півострові, в Малій Азії та Гімалаях. Дає деревину високої якості, через яку його безжалісно винищили. Плоди ведмежого горіха менші за ліщинові, але наділені цілющими властивостями. Їх, у свій час, спеціальна команда заготовляла в кавказьких лісах для столу московських вельмож.

Старі дерева цього виду можна побачити в Устимівському дендросаду на Полтавщині та в Маківському саду на Хмельниччині. Значні насадження цієї породи є в Тростянці на Чернігівщині. Дендрологічний парк "Софіївка", що в Умані на Черкащині, є координуючим центром культури ведмежого горіха, має його садивний матеріал.

Дивно те, що в нашій державі давно і плідно ведеться сортовиведення та випробування фундука, але вкорінилося якесь зневажливе ставлення до нього, хоч він є вдячною культурою. Наші предки знали про цінність лісового горіха, бо майже на кожній садибі вирощували не фундук, бо його не було, а звичайну ліщину.

Веселобоковеньківська дослідна станція, що на Кіровоградщині, ще з 20-х років веде селекцію фундука, де одержано понад 50 зимостійких форм, з яких 33 проходять державне сортовипробування, вони дають до 30 ц/га горіхів. Багато років цією культурою займався Федір Андрійович Павленко – великий пропагандист фундука. Займається фундуком і Юрій Володимирович Новак, який багато сил віддав впровадженню у виробництво нових сортів. Кращі сорти станції: Грандіозний, Україна, Дружба – справжнє надбання вітчизняної селекції. Шкода тільки, що Веселі Боковеньки не в змозі забезпечити садивним матеріалом усіх бажаючих.

Інколи на Новорічному святі фокусники з'їдають палаючий "свічний недогарок", вирізаний з м'якуша яблука, а "гніт" зроблений з ядра лісового горіха, який горить рівним некіптявим полум'ям.

Цікавий такий випадок. Щоб відвадити з лісу мисливців та збирачів ягід, один англійський власник на межі своєї ділянки встановив щит: "Обережно! В цьому лісі мешкає Корілюс Авеллана". Відтоді ніхто не зважився ступити в цей ліс, бо боялися страховиська. Таке тривало, поки напис не потрапив на очі ботаніку. Він не злякався, бо Корілюс Авеллана – всього-навсього латинська назва ліщини.

М.І. Курдюк,
кандидат сільськогосподарських наук

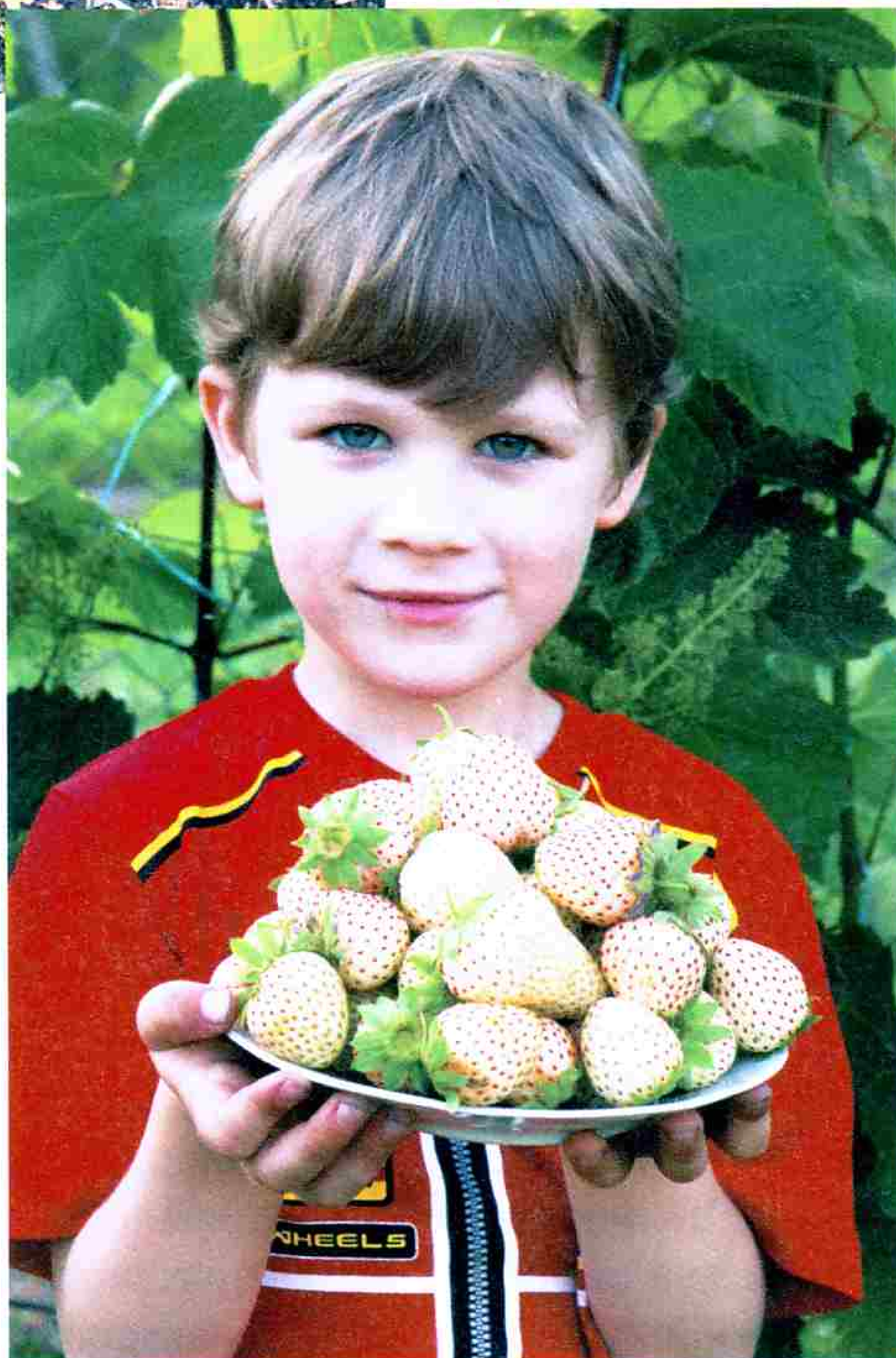
Ананасна Анабланка

Плодоношення Анабланки.

Анабланка – білоплідний сорт суниці з сильним ананасовим ароматом. Білий колір ягід пов'язаний з тим, що в ягодах цього сорту при достиганні відсутній білок, який впливає на їхнє забарвлення в червоний колір. Тож ягодами Анабланки можуть ласувати всі охочі.

Про походження сорту існує декілька версій. Вважається, що білоплідна суниця походить з Чилі, там вона росте в дикому вигляді. Звідти вона потрапила до Європи, де на неї звернули увагу голландські фермери. Після шести років селекції з'явилося декілька сортів суниці з білими плодами, в тому числі й Анабланка. Згідно з іншою версією, цей сорт був помічений ще у 1758 році і завдяки високим смаковим якостям культивується дотепер.

Характеристика сорту: Анабланка – сорт середньопізнього строку достигання, на Хмельниччині починає достигати з кінця травня до середини червня, залежно від погодних умов. Ягоди переважно конічні, але трапляються і гребенеподібні. Маса ягід від 15 до 30 г, зрідка 50 г. Структура ягід така сама, як і в червоноплідних, а колір переважно білий, буває ледь помітна рожева "засмага". При вирощуванні під плівкою чисто-білий. На смак ягоди дуже солодкі, з ананасово-суничним ароматом. Зрілий листок темно-зелений, темніший за листок на червоних суницях, опушений. Рослини середньої сили росту. Полюбляють сонячні місця, але непогано плодоносять і в напівзатінку. Сорт витримує загущені насадження. Серед переваг сорту – гіпоалергенність, висока цукристість, приємний незвичний аромат і смак ягід, які ніколи не надкльовують птахи, висока стійкість до хвороб. Недоліки – недостатня транспортабельність, дуже високий коефіцієнт розмноження.

Похресник Ромка
і його улюблена суниця.

В'ячеслав Францішко,
м. Кам'янець-Подільський,
тел. 067 3810785,
frantsishko@ukr.net

Дім Сад Город маркет

купуй у виробника!

Добриво "Екоплант" 1кг

Екологічно чисте універсальне мінеральне добриво рослинного походження. Склад: калій - 41%, фосфор - 10 %, а також містить мікроелементи: магній, кальцій, сірку, залізо.

~~25,00 грн~~ **20,00 грн**

Торф'яні горщики 80х80 (24шт)

Завдяки 100% екологічно чистому складу (70% деревної маси і 30% верхового торфу) розкладається у грунті протягом 45 днів. Горщик проходить термічну обробку при температурі до 200 градусів.

~~29,00 грн~~ **24,00 грн**

Торф'яні таблетки (36 шт)

30мм у діаметрі. Живильний ґрунт у формі таблеток на основі вермікомпосту – високоякісного, екологічно чистого добрива.

~~27,00 грн~~ **22,00 грн**

Мох Сфагнум 0,5л

Має бактерицидні властивості, попереджає загнивання коренів рослин, додає землі необхідну рихлість і гігроскопічність, сприяє рівномірному зволоженню рослин. Використовують як добавку до грунту для вирощування кімнатних рослин.

~~15,00 грн~~ **12,00 грн**

Тютюновий пил 0,5кг

Допоможе вилікувати рослини, уражені попелицею, медяницею, жуками-пилильщиками. Проти земляних блішок і слимаків, які об'їдають листя капусти і плоди томатів, треба змішати тютюновий пил з рівною кількістю соняшникової золи.

~~12,00 грн~~ **10,00 грн**

Субстрат "Орхідея" 0,8л

Для пересадки орхідей. Склад: пропарена соснова кора, мох, вугілля. Рослини можна пересаджувати після періоду цвітіння в прозорий горщик.

~~12,00 грн~~ **9,00 грн**

Агроволокно чорне 1,6х10м

Щільний 60г/ м кв і міцний мульчуючий матеріал з екологічно чистої сировини-поліпропілену з УФ-стабілізатором, не дозволяє бур'янам пробиватися на грядках, в осінньо-зимовий період захищає кореневу систему рослин від промерзання.

~~99,00 грн~~ **79,00 грн**

Агроволокно біле 1,6х10м

Укривний матеріал з екологічно чистої сировини-поліпропілену. Пропускає повітря, воду і 90% сонячного світла, щільність 30 г/ м кв. Для захисту рослин на грядках від заморозків, вітрів, палючого сонця.

~~69,00 грн~~ **49,00 грн**

Горщик для орхідеї 1,5л

Пластиковий, прозорий, для пересадки орхідей після періоду цвітіння, діаметр 15 см, опукле дно та отвіри для повітряобміну.

~~15,00 грн~~ **12,00 грн**

Касета + 36 торф таблеток

Готовий набір для вирощування розсади овочевих та квіткових культур. Після додавання води таблетки збільшаться, поміщаємо насінини у вологий субстрат на 0,3-1,5 см та поливаємо. Касету ставимо у тепле, освітлене місце.

~~29,00 грн~~ **25,00 грн**

Калій хлористий 1кг

Використовується під всі рослини. Підвищує стійкість рослин до заморозків, посухи та шкідливих комах. Найбільш вимогливими до споживання калію є картопля, цукровий буряк, ячмінь, соняшник, гречка, просо, овочі.

~~19,00 грн~~ **15,00 грн**

Супрефос NS 1кг

Нейтральне, безхлорне, концентроване, комплексне азотно-фосфорне добриво, більше 85% діючої речовини: солі азоту, фосфор, сірка, кальцій і магній рівномірно розподілені в кожній гранулі, в доступній для рослин формі.

~~19,00 грн~~ **15,00 грн**

Замовляй в інтернет магазині www.dim-sad-gorod.com

Популярні добрива

Гумат 0,5л	Агрофоска 0,5л	Попіл соняшника 0,5л	Кальцієва селітра 0,5л	Цеоліт 0,5л	Гумак 0,5л
18,00 грн	13,00 грн	12,00 грн	18,00 грн	12,00 грн	18,00 грн
Для витких 250г	Для фіалок 250г	Для декоративних рослин 250г	Універсальне 250г	Для троянд 250г	Укорінювач 250г
19,00 грн	19,00 грн	19,00 грн	19,00 грн	19,00 грн	19,00 грн
Яскравий квітник 500г	Золота осінь 500г	Смарагдовий газон 500г	Пишна хвоя 500г	Універсальне 500г	Смачна ягідка 500г
25,00 грн	25,00 грн	25,00 грн	25,00 грн	25,00 грн	25,00 грн
Спрей "Орхідея"	Спрей від хвороб та гнилі	Спрей "Стартер"	Спрей від шкідників	Добриво "Анти-хлороз"	Поліроль для листя
22,00 грн	25,00 грн	22,00 грн	25,00 грн	15,00 грн	25,00 грн

Замовляй товари в інтернеті або поштою

шині. Цвіте ліщина – час виставляти вулики з омшаника, настає пора орати. Багато зав'язі на ліщині – вродить просо.

У давнину люди, бажаючи мати більше смачних горіхів, садили лісову ліщину поблизу житла, добираючи великоплідніші та врожайніші рослини. Залишки горішини знаходили під час розкопок у Швейцарії, під вулканічним попелом Помпеї, на Тамані – в культурному шарі третього століття до нашої ери.

Звичайну ліщину знає кожний. А от її великоплідні сорти (фундук) відомі менше. Тим часом він налічує сотні сортів. Вирощують його як садову культуру на окремих площах, а також як живоплоти та проміжну культуру в плодових садах. Остання більш доцільна в суцільних грушових насадженнях, у яких пірамідальні крони, ніж між рядами яблунь. У кісточкових садах рекомендується садити на один ряд плодових два ряди фундука. Плантації цієї рослини на Земній кулі займають понад півмільйона гектарів.

Світову першість у виробництві горіхів фундука тримає Туреччина, яка збирає 300 тисяч тонн плодів, або 75% світового виробництва, а споживає тільки десяту частину. Решту експортує й одержує валюту. Потреби України тільки для кондитерських виробів – п'ятдесят тисяч тонн. Отож, цінність цієї культури для нас надзвичайно велика. Важливе значення фундукам надавав Л.П. Симиренко, в помологічних колекціях якого росли 44 сорти цієї культури.

Гадають, що фундук, як і багато інших плодових, походить з Кавказу, хоч ботанічну назву ліщина одержала від італійського міста Авелліно, що на півночі Італії, в Ломбардській низовині. Звідси одна із назв культурної ліщини – ломбардський горіх, який походить від ліщини великої. Серед них відомий фундук червонолистий, він приваблює темно-червоним забарвленням листя, яке приємно контрастує з березою та золотистою бузиною.

Фундук так само стійкий до негоди, як і ліщина, хоча походить з південних країв. Зимостійкі сорти витримують до 30° морозу. Добре росте на бідних ґрунтах, полюбляє помірне зволоження, погано розвивається на заболочених і важких глинистих землях. У південних районах потребує поливу, особливо під час наливання ядра. Сорти відзначаються постійною врожайністю, тоді як лісова ліщина має певну періодичність плодоношення.

Для фундука потрібні ділянки з вільним притоком повітря. Як пише Л.П. Симиренко, "потребує повітря і сонця". Але непогано росте й плодоносить і в затінку плодових дерев, під негустим лісовим шатром. На садибах його висаджують як високий живопліт, або в поєднанні з пірамідальними грушами, вишнями та сливами. Доцільно висаджувати за схемою 3x4 м, а на родючих ґрунтах відстань слід збільшити до 3,5 x 5,0 м. Плантації фундука, посаджені за схемою 6 x 6 м, можуть бути добрим прикриттям для городніх культур, збільшуючи їхню врожайність, що дає можливість при вирощуванні фундука одержувати врожай овочів вищий, ніж на відкритих ділянках, бо відбувається не тільки захист від спеки, а й накопичення вологи за рахунок затримування снігу.

Живе фундук 40–50 років, а за сприятливих умов може плодоносити до 100–150. Швидко росте перші п'ять років, а плодоносити починає на четвертому, добрі врожаї настають після десятирічного віку. Цельські, або іспанські горіхи починають плодоносити пізніше ломбардських, але розвиваються краще останніх. Фундук має досить сталу врожайність, яка може сягати 30 ц/га, а рекордний врожай в умовах України – 49,2 ц/га. Правда, середній врожай по Україні невеликий, лише 10–12 ц/га. Все залежить від уваги до цієї культури.

Розмножується фундук укоріненими відсадками – це найдоцільніше. В умовах Полісся і Лісостепу дає добрі результати. Якщо немає потреби зберігати ознаки сорту, можна одержати сіянці посівом горіхів восени, або після стратифікації – навесні. Сорти відрізняються будовою куща, а, головне, розмірами й формою плодів. Вони різноманітні: округлі, плескатоокруглі, довгасті. Багато старих сортів походить із Західної Європи, зокрема Іспанії (цельський, або іспанський горіх). За смаком він дещо гірший від ломбардського, але зимостійкіший.

Фундук виростає великим кущем або деревом до 10 м заввишки. Легко формується штамбом, але, як вказує Л.П. Симиренко, кущова форма найбільш природна, проста і найдоцільніша.

Вік горішників – до 50 років, але вони ростуть і плодоносять більше ста років, особливо після вчасного проріджування та омолодження кущів. При омолодженні поступово видаляють старі пагони. Коли не проводять часткового омолодження, то на застарілих кущах роблять повне омолодження: весь кущ вирубують і формують новий з сильних молодих паростків, залишаючи, залежно від умов, 5–6 сильних пагонів, інколи більше. Обробіток ґрунту, внесення добрив та догляд такі самі, як для інших плодових культур.

Висококалорійні горіхи містять до 70% жирів. Отже, гектар фундука, крім додаткового врожаю городніх культур, може дати близько тонни високоякісної олії. У горішках багато білкових речовин. Їх можна вживати відразу після збирання, але найсмачніші вони смажені за температури 110°С. З ядер горіхів виготовляють різні харчові продукти.

Інші товари

Мідний купорос 100г

9,00 грн

Борна кислота 100г

7,00 грн

Добриво Калімаг 1кг

15,00 грн

Подарунковий набір "Гербера"

25,00 грн

Подарунковий набір "Чорнобривці"

25,00 грн

Сітка шпалерна 1,6х10м

25,00 грн

Садовий бинт 20х1000см

20,00 грн

Добриво для квітучих

7,00 грн

Добриво для декоротивних

7,00 грн

Добриво для фіалок

7,00 грн

Торф касета на 16 вічок

12,00 грн

Торф'яні горщики 50х90 набір 32 шт

25,00 грн

Торф таблетки 27ø, 20шт.

11,00 грн

Торф таблетки 36ø, 20шт.

15,00 грн

Торф таблетки 70ø, 10шт.

22,00 грн

Кришка для касети

7,00 грн

Касета на 18 вічок

14,00 грн

Касета на 36 вічок

14,00 грн

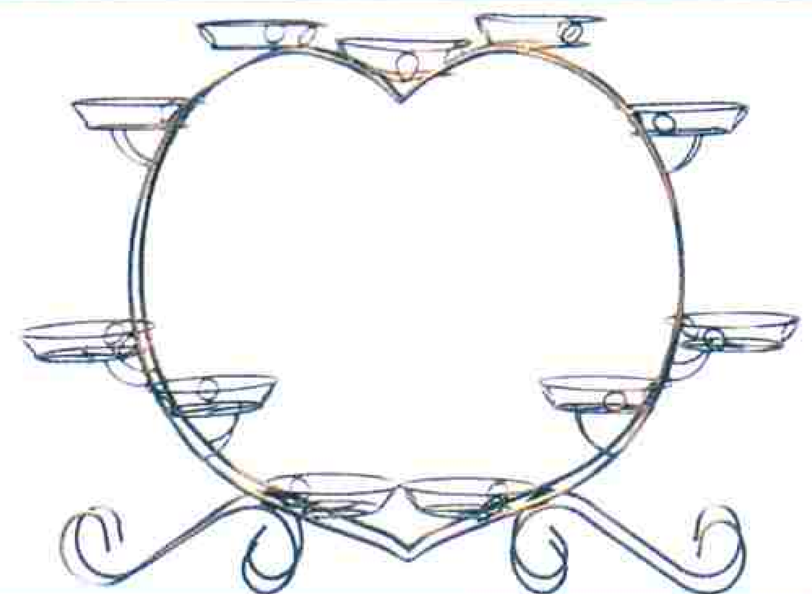
Касета на 50 вічок

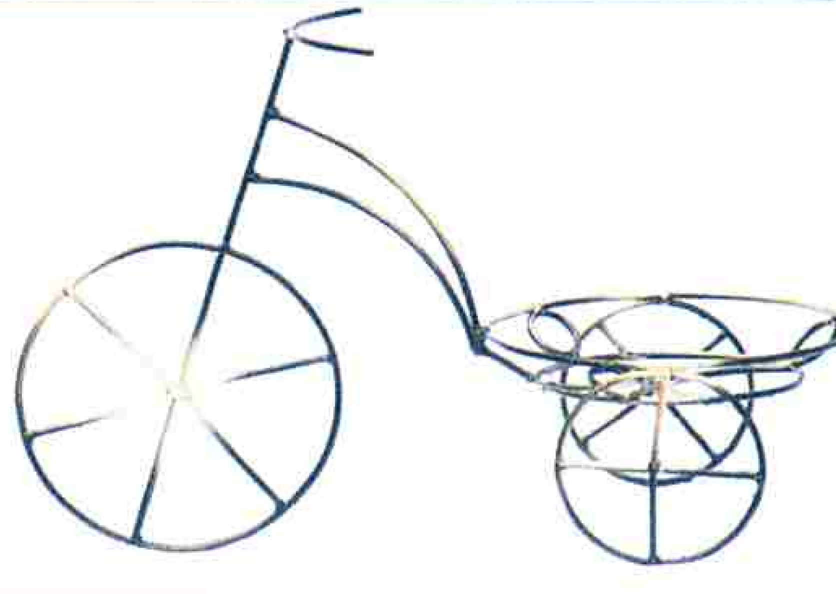
14,00 грн

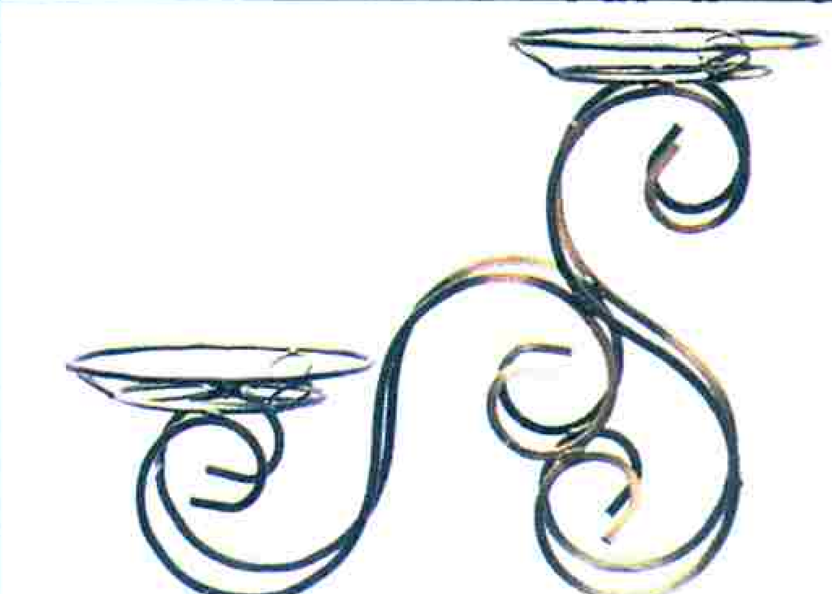

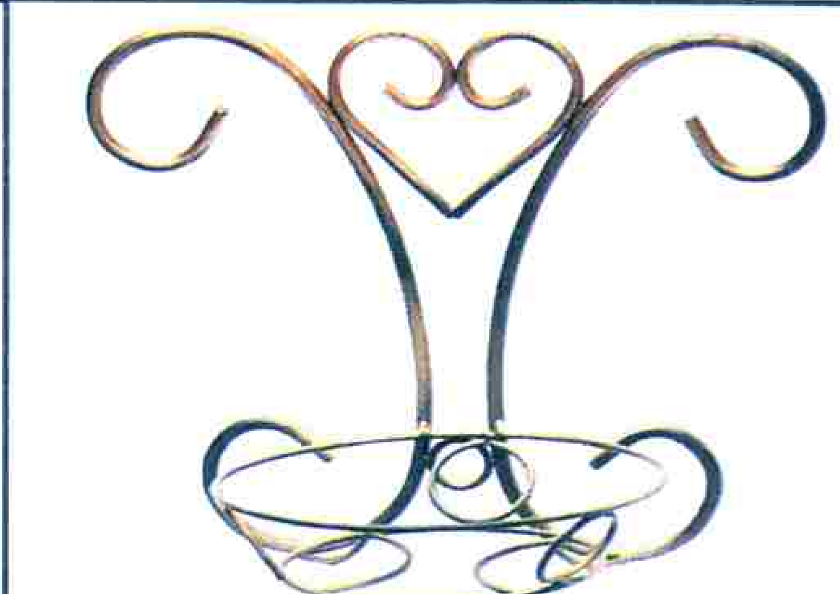
Набір садівника 3 в 1

32,00 грн

Замовляйте ці товари на сайті

Понад 250 товарів на www.dim-sad-gorod.com

Супер акція!

Замов на 90 грн або більше - отримай ПОДАРУНОК!*

*Під подарунком розуміється покупка "Міні теплички та 12 торф таблеток" за 0,01 грн.

Умови виконання замовлення:

1. Мінімальна сума замовлення товарів має складати **не менше 90грн.**
2. В разі замовлення на 90грн та більше товари пересилаються за наш рахунок. При отриманні посилки на пошті чи курьерською службою Ви додатково сплачуєте тільки тариф за переказ грошей: (2-5% від вартості посилки)
3. Замовлення оплачується під час отримання посилки через відділення зв'язку Укрпошти чи в офісі служби доставки (Нова Пошта, Інтайм)
4. Замовлення можна відправити:
   а.поштовим листом: **ДСГ маркет (Донцов Я.О), А/С 208, 02002 Київ**
   б.електронним листом - info@dim-sad-gorod.com
   в.в інтернет магазині - www.dim-sad-gorod.com
   г.за телефоном: **044 599-53-52, 095 572 02 80, 067 938 92 41**

Будь ласка, не забувайте в замовленні вказати контактний номер телефону (можливо телефон родичів або друзів) для уточнення суми або асортименту замовлення. Також перевіряйте вірність вказаних Вами даних у замовленні (найменувань, кількості, тощо).
Ми залишаємо за собою право на:
невиконання замовлення у зв'язку із закінченням запасу даного товару;
розформування Вашого замовлення на декілька посилок у зв'язку з виробничою необхідністю.

Бланк замовлення

П.І.Б. ____________________

Вулиця ____________________

Будинок______ №квартири ______

Місто/село ____________________

Район ____________________

Область____________ індекс______

Мобільний тел.____________________

Телефон (з кодом)____________________

Будь ласка, залишайте контактні телефони

№	Назва товару	Кількість	Ціна	Сума

Замовляй онлайн на www.dim-sad-gorod.com

Вирощуймо чорницю

(Продовження. Поч. у №7, 2012 р.)

Вимоги до ґрунту і клімату

Чорниця висока потребує специфічного ґрунту, що обмежує її поширення. Найперша вимога – кислий ґрунт. Найкраще росте і плодоносить на землях легких, забезпечених перегноєм (гумусом), кислих і теплих. Вміст гумусу в ґрунті має становити щонайменше 3,5%, але оптимальні умови росту чорниці створюються тоді, коли вміст органічної маси сягає 7% і більше.

У середніх умовах вирощування потреба рослин чорниці високої у воді в період, коли зав'язуються ягоди, невелика і швидко збільшується в міру їхнього росту та достигання. У цей період корисно проводити інтенсивний полив кущів, але надлишок води може вимивати поживні речовини з ґрунту і псувати значну частину коренів. Надмірне поливання під час достигання ягід погіршує їхнє забарвлення та лежкість. На дуже вологих землях проявляється процес повільного завмирання коренів, редукція фотосинтезу, знижується засвоєння поживних речовин і, в кінцевому підсумку, листки стають коричневими та засихають, але, на відміну від недобору води, не опадають.

Чутливість коренів до надмірної вологості ґрунту пов'язана з активністю їхнього росту. У період зимового спокою рослини можуть витримати навіть кілька тижнів у дуже вологій землі. Натомість у період початку вегетації відмирання коренів настає набагато скоріше. На дуже вологих землях, особливо в пізньолітній і осінній періоди, рослини легше замерзають. У разі надмірної вологості ріст рослин слабкий, утворюється мало квіткових бруньок з малою кількістю квіток, з яких зав'язується незначна кількість ягід, до того ж вони не досягають характерних для цього сорту розміру та якості. Відмирання рослин проявляється рідше на теренах з пористим ґрунтом, бо зайва вода швидко переміщається у глибші шари ґрунту.

Постійна помірна вологість ґрунту дуже важлива, позаяк у період вегетації чорниця потребує підвищеної кількості води. Землі з низьким рівнем підґрунтових вод не рекомендуються для розміщення на них промислових плантацій чорниці з економічної точки зору, бо виникають додаткові затрати на створення системи штучного зрошування. Добре, коли рівень підґрунтових вод у період вегетації утримується на глибині 35–60 см, залежно від типу ґрунтів. Однак кущі чорниці не витримують ґрунтів, які заливає вода, особливо в період інтенсивної веґетації. Якщо коріння буде затоплене водою на час, більший як 24 години, то воно пошкоджується, і рослина гине. Пояснюють це відсутністю доступу кисню у ґрунт.

У Північній Америці чорниця висока в дикому стані росте в соснових лісах, переважно на низинних ділянках, на землях, достатньо зволожених, кислих, насичених напівперепрілими рештками рослин. У зв'язку з цим чорницю треба вирощувати на ґрунтах з фізичними і хімічними властивостями, близькими до лісових. Це можуть бути малоглинисті піщано-торф'яні вологі ґрунти з природним рівнем підґрунтових вод близько 110 см, достатньо пористі, які містять 10–15% органіки, з кислотністю в межах pH 3,8–4,8. Ґрунти з іншими властивостями не рекомендуються для широкого промислового вирощування чорниці високої. Наприклад, урожай ягід значно нижчий на ґрунтах з pH 5,5, причому коли pH вище 6, то рослини перестають рости, листя набирає зелено-бежово-жовтого забарвлення, настає хлороз. Так само, коли кислотність ґрунту занадто висока (наприклад, pH 3,2), рослини також хворіють. Ґрунти торфові і торфово-піщані з огляду на їхні фізичні властивості, вважаються добрими. Також придатними є підзолисті, бурі й болотисті ґрунти з високим рівнем підґрунтових вод.

В Україні дуже багато земель, придатних для економічно вигідного промислового вирощування чорниці високої. Переважно це поля і пасовища в регіонах, багатих на соснові ліси. Рівень підґрунтових вод, за потреби, можна відрегулювати прокопуванням водовідвідних ровів або прокладанням дренажної системи. Важливо, щоб температура ґрунту в період вегетації кущів чорниці була 18–21°С. За такої температури вони проявляють найбільшу силу росту. Нижчі температури ґрунту, а також надто високі, послаблюють ріст

кущів і часто спричиняють хлороз листя. У сільськогосподарських угіддях, на яких у попередні роки застосовували вапнування, необхідно спочатку рік–два вирощувати рослини, під які не будуть вносити добриво із вмістом лужних елементів. Аби досягти підвищення кислотності ґрунту, за рік перед закладанням плантації треба внести сірчанокисле добриво чи мелену або гранульовану сірку для належного його підкислення. Можна вирощувати чорницю високу і на землях з показником pH 6, якщо інші характеристики ґрунту оптимальні. У такому разі рекомендовано під кожний ряд саджанців виорювати лісовим плугом борозну завглибшки до 60 см і заповнювати її старою (а не свіжою) тирсою або подрібненою корою хвойних дерев.

Можна також заповнити її кислим (верховим) торфом. У разі потреби для підвищення кислотності ґрунту додатково вносять сірку чи сірчанокислий амоній.

Ще однією важливою умовою доброго розвитку чорниці на плантаціях є клімат, а особливо мікроклімат. Чорниця висока полюбляє затишне, тепле і сонячне місце. Розміщення рослин на добре освітлюваному сонцем місці сприяє утворенню хлорофілу, виробленню цукрів, потрібних рослині для росту коренів і надземної частини. Освітленість позитивно впливає на формування бруньок, їхнє перетворення на квіткові бруньки, ріст і достигання ягід. Світло зумовлює відкривання і закривання дихальних продихів листків, регулюючи цим фотосинтез, кислотність клітин, перетворення крохмалю на цукор та інші процеси в рослині. Недостатня освітленість впливає на послаблення росту, утворення тонких пагонів, спричиняє зменшення кількості квіткових бруньок, знижує плодоношення, зменшує інтенсивність воскового нальоту та відтерміновує достигання ягід. Рослини, посаджені близько біля дерев, не тільки затінені, але їхнє коріння змушене конкурувати з деревами за воду і поживні речовини.

У місцевості, де часто віють сильні вітри, плантація має бути захищена захисною смугою дерев. Це можуть бути як природні гайки, так і спеціально сплановані насадження сосни або вільхи. Найкращим деревом для висаджування захисних смуг вважається вільха клейка, або ж чорна (Alnus glutinosa), яка росте, подібно до чорниці високої, на вологих кислих землях. Таке насадження захищає від вітру смугу плантації у 15–20 разів ширшу за висоту дерев у насадженні. Аби кущі чорниці не були затінені, їх висаджують на віддалі 8–12 м від захисної смуги. Однак занадто густа захисна смуга з дерев затримуватиме рух морозного повітря взимку і створюватиме загрозу підмерзання кущів навіть за не надто низької температури, а під час травневих заморозків можуть пошкоджуватися квітки і зав'язь ягід.

Корисно розміщувати товарні ділянки чорниці поблизу великих водних басейнів (ставків, озер тощо), позаяк біля них спостерігається значно менше коливання температури. Це може значно зменшити небезпеку підмерзання молодих пагонів, що не увійшли ще в період спокою, квіток у весняний період і ягід пізніх сортів. Рослини поблизу великих водних басейнів пізніше розпочинають вегетацію і пізніше зацвітають, що може бути корисним для ранніх сортів у період їхнього цвітіння, особливо якщо їх вирощують у регіонах з частими заморозками.

Оцінка ґрунту та його підготовка до садіння чорниці високої

Садівникам-аматорам здебільшого не доводиться вибирати земельну ділянку під садові культури, а садити їх і вирощувати на вже наявній дачній чи присадибній ділянках. При вирощуванні чорниці високої деякі засади садівництва змінюються аж до протилежних. Зокрема, якщо кислотність ґрунту на рівні pH 4,5, то, наприклад, на супіщаних ґрунтах для нормального розвитку наших садових рослин треба вносити по 400 г вапна на 1 м^2 площі, а для чорниці, навпаки, бажано було б ще більше підкислити ґрунт внесенням приблизно 50 г сірки на 1 м^2.

Ще один приклад. Садівники знають, що при використанні торфу на добриво найгіршим вважається верховий (моховий) торф, а перехідний і низинний кращі. Але під час вирощування чорниці застосування низинного і навіть перехідного торфу може завдати шкоду рослинам, для них найкращим є саме верховий торф. Тому для забезпечення успіху у вирощуванні чорниці треба насамперед ознайомитися з особливостями й вимогами її до ґрунту, зволоження та живлення.

Отже, для нормального росту чорниці високої потрібен кислий ґрунт. Ознакою високої кислотності може бути наявність на ділянці кислотолюбних рослин: щавлю звичайного, хвощу польового, жовтецю повзучого та інших. Оскільки далеко не в кожній місцевості можна підшукати земельні ділянки з неодмінними для вирощування чорниці високої характеристиками, то дедалі більшого значення набувають способи підготовки таких зе-

мельних ділянок, які лише частково відповідають вимогам для її вирощування.

Дослідники й селекціонери ще не вивели таких сортів чорниці, які могли б рости на непридатних важких ґрунтах, але пошуки тривають. Кущі чорниці високої, висаджені на мінеральних землях, що раніше були в сільськогосподарському користуванні та рільництві, утворюють меншу масу листя і більшу масу коренів (низьке співвідношення листя до коренів), що призводить до зменшення розмірів асиміляційного апарату і, в кінцевому підсумку, до гальмування росту та зниження урожайності. Тому настільки важливою є підготовка ґрунту перед садінням кущів.

Для аматорського вирощування чорниці високої підкислення ґрунту можна досягти за допомогою торфу або добрив на основі сірки. Торф змішують із ґрунтом (співвідношення 1:1) до глибини 40 см, а потім навколо посаджених кущів розкладають підстилку з тирси чи кори дерев хвойних порід. Підкислення сіркою деякі спеціалісти вважають найпростішим способом підготовки ґрунту під чорницю.

Підкислюючи ґрунт порошковою чи гранульованою сіркою, її треба вносити за рік до садіння кущів, перемішуючи з ґрунтом на глибину близько 15 см. На легких ґрунтах з pH 5 вносять 5 кг гранульованої сірки на 100 $м^2$. При pH 6 дозу сірки збільшують удвічі. Під кущами, що вже ростуть, підкислення ґрунту сіркою проводять у кілька етапів, вносячи за один раз по 0,5–1 кг на 100 $м^2$, тому що хімічно активна сірка може пошкоджувати корені.

Вибір місця для садіння чорниці

Вибір відповідного місця для розміщення промислової плантації чорниці має велике значення для отримання у майбутньому стабільно високих урожаїв. Ще більше значення має вибір місця для садіння кількох чи кільканадцяти кущів у нашому городі або на дачній ділянці. Як уже згадувалося, чорниця любить затишне, тепле й сонячне місце, а таке іноді важко знайти на присадибному городі чи на дачній ділянці через загущеність дерев. Та все ж треба вибрати місце, захищене від вітру, яке найдовше протягом дня освітлюється сонцем. Кущі чорниці не мають бути затінені, оскільки це обмежує зав'язування квіткових бруньок та погіршує якість ягід. Такі ягоди кислі і не набирають характерного для свого сорту темно-синього забарвлення. Водночас слід мати на увазі, що занадто тепле захищене місце прискорює цвітіння кущів, а тоді виникатиме потреба оберігати цвіт від травневих заморозків, наприклад, накриваючи на ніч кущі волокнистою плівкою. Затінені і вологі місця сприяють поширенню грибних хвороб.

Відомо, що на нейтральних і лужних землях вирощувати чорницю неможливо, тому треба ізолювати приготовлену ґрунтову суміш від місцевого ґрунту. Для цього використовують старі бочки з продірявленим дном, бетонні криничні круги чи інші ємкості, укладаючи на дно товсту плівку, у якій треба зробити кілька дірок для відведення надлишку води. Висаджуючи кущі чорниці в ряд, можна викопати траншею завглибшки 40–60 см, встановити вздовж її стінок бордюри з наявних матеріалів або встелити дно товстою чорною поліетиленовою плівкою так, щоб береги були трохи вищі від поверхні землі. Краї плівки можна закріпити дерев'яними брусками. Перед заповненням траншеї торфом і субстратом у плівці треба зробити кільканадцять дірок у найнижчій її частині для стікання надлишку води до нижніх шарів ґрунту. Без цього під час інтенсивних дощів у траншеї утвориться болотистий ставок.

Так отримаємо ягідний гайок, наприклад, серед трав'яного газону, який стане також гарною оздобою двору, адже чорниця висока навесні вкривається красивими квітковими китицями, яскравими синіми ягодами влітку і яскравим помаранчево-коричневим листям восени. Додатковим оздобленням такої грядки будуть вічнозелені кущики культурної брусниці, яку можна садити у проміжках між кущами чорниці.

Богдан Андрусів

(Далі буде)

Бракує грошей? Вирощуйте суницю!

(Продовження. Поч. у № 7, 2012 р.)

Які вони, нові технології?

Тепер, коли ми дізналися про деякі нюанси вирощування суниці, ознайомимося коротко з новими сучасними європейськими технологіями її вирощування на великих промислових плантаціях. За даними Інституту садівництва, нині в Америці та ряді країн Європи найбільше поширена суниця однорічна. Її вирощування із застосуванням елементів інтенсифікації дало змогу підвищити врожайність у декілька разів, а отже й одержувати гарний прибуток від неї.

Однорічна культура вимагає формування оптимальної густоти рослин під час садіння, що залежить від природно-кліматичних умов та сорту і становить 180–220 тисяч на гектар, в окремих випадках – і 270 тисяч. Зазвичай, так роблять ті, хто має власну розсаду, але якщо навіть купити таку її кількість, це все одно буде економічно вигідно. Затрати на придбання окуплються врожаєм у 2–3 рази під час продажу ягід навесні або восени, коли на ринку їх ще немає або вже немає. Адже саме в цю пору року ягоди особливо цінуються.

За однорічної культури суницю садять у червні або на початку липня, а для гарантії, що всі рослини приживляться, краще садити їх на початку осені. Для цього беруть оздоровлений садивний матеріал. Про його класи ми говорили вище. В цьому випадку садять саджанці класу В, які заготовляли пізньої осені минулого року, котрі до садіння зберігалися в спеціальній морозильній камері за температури мінус 1–1,8°С. Це розсада "фріго" (заморожена). Відомо, що основним завданням садівника за однорічної культури в рік садіння є забезпечення відповідної густоти та приживлення рослин, нормального їх росту з таким розрахунком, щоб до 9–10 серпня вони почали повноцінне функціонування і в період закладання плодових бруньок під урожай наступного року (орієнтовно з 15 серпня по 15 вересня) максимально використали свій потенціал для формування майбутнього врожаю.

Однорічна культура потребує ретельної підготовки ґрунту з внесенням поживних речовин на запланований урожай та дуже чіткого дотримання вимог агротехніки. Не можна допускати зрідження, тож після садіння слід створити сприятливі умови для досягнення високого рівня приживлення.

Застосування однорічної культури дає змогу одержувати додатково 200–250 ц/га порівняно з традиційними технологіями вирощування. Тепер, орієнтуючись на загальноприйняті європейські стандарти, котрі ділять саджанці на декілька класів, можемо підрахувати, який урожай було зібрано з 1 гектара за однорічної культури з 220 тисяч рослин. Отож, були ви саджені рослини класу В. До першого збирання уро жаю їх півтора року дорощували до класу WB. За це період на кожному кущі сформувалося в середньом 35–40 ягід. Візьмемо за основу середню масу ягоди 10 г, множимо на 40 ягід. Отримуємо 400 г з кожного ку ща, помножимо їх на 220 тисяч і отримаємо 88 тон ягід з гектара. Наші спеціалісти кажуть, що такого н може бути, бо ми ледь збираємо 16–20 тонн, а тут а 88 тонн. Попробуйте, посадіть за цією технологією, і в переконаєтеся, що це можливо.

Є простіший варіант

Пізно восени заготовляємо таку саму кількість роз сади, але вже класу А+. Якщо немає спецхолодильни ка, то до весни зберігаємо розсаду в прикопі. Навесн як тільки дозріє ґрунт, висаджуємо її в поле. Накри ваємо ґрунт агроволокном, краї якого присипаєм землею, щоб не піддував вітер. Через 40–45 днів зби раємо весь урожай. Якщо буде тепла весна, збір буд не пізніше травня. А яка ціна в цю пору на вітамінну яго ду, відомо.

Як ми вже знаємо, на кущах суниці класу А+ фор мується до 24 ягід, тому не важко підрахувати, скільк їх буде зібрано з 1 га – не менше 55 тонн. Уявіть, яка ту рентабельність при застосуванні цієї технології. Затра ти праці зведено до мінімуму.

Є ще третій варіант. Технологія та сама, тільки тут одну лунку висаджують по 2 саджанці класу А+, тобто 440 тисяч рослин на гектар. Виходить, що врожа збільшується у два рази. Хто в це не вірить, посадіть 4 рослини класу А+ на одному квадратному метрі, дотри майтесь усіх вимог технології, і ви переконаєтеся, щ це можливо.

Нагадаю, що це технологія вирощування однорічно культури. Після збирання врожаю поле одразу перео рюють. Подальше його використання недоцільне чере загущення плантації рослинами. І не тільки.

Підготовка ділянки до висаджування саджанців

Готуючи ділянку, необхідно впевнитися, що в ґрунт немає личинок травневого хруща і дротяників. Якщ вони є, то на такій ділянці як попередник для суниц висівають алкалоїдний люпин, зелену масу якого у фаз зелених бобів закопують (заорюють). Поїдаючи цю рослину, личинки гинуть від отруєння. За наявності ка пустянки звичайної (вовчок, ведмедка) під час підго товки ґрунту знищують дорослих комах і личинок, як знаходяться в окремих нірках. Восени копають ями глибиною 50 см, в них кладуть перепрілий гній або

біомасу, яка зігрівається і виділяє тепло. Туди й ховаються комахи. З настанням морозів гній чи біомасу викидають з ями, розтрушують по ділянці, і комахи гинуть. Знищують вовчків навесні перед підготовкою ґрунту. Для цього замочують у розчині інсектициду проварене зерно кукурудзи, пшениці чи гороху. Перед перекопуванням (оранкою) його розкидають по поверхні ділянки (а краще розкласти по кільканадцять зернин в нори шкідника). Вони з'їдають отруєне зерно і гинуть.

Підготовка ґрунту полягає ще в повному знищенні бур'янів, внесенні добрив, вирівнюванні та розпушуванні верхнього шару, оранці (перекопуванні) на глибину 22–25 см. На присадибній ділянці пирій знищують ще так: перед садінням суниці грядку накривають прозорою поліетиленовою плівкою, провокуючи цим швидке проростання бур'янів. Під час спекотного сонячного дня від високої температури трава під плівкою гине.

Добрива

Дослідженнями науково-дослідних установ доведено, що поглинання поживних речовин залежить від біологічних особливостей сорту, забезпечення рослин водою, реакції грунтового розчину, поживного його режиму тощо. Окрім того, потреба рослин в окремих елементах живлення змінюється протягом вегетаційного періоду і залежить від типу ґрунту та погодних умов року. Засвоєння елементів живлення пов'язане з фазою росту та розвитку рослин. Молоді рослини потребують найбільше поживних речовин у фазі посиленого росту вегетативних органів, а плодоносні – під час формування врожаю. Однак після закінчення інтенсивного вегетативного росту та збирання врожаю рослини продовжують активно поглинати поживні речовини у зв'язку з пізньолітнім та осіннім ростом кореневої системи, формуванням квіткових бруньок під урожай наступного року і нагромадженням запасних речовин. У цей період азоту вони вбирають 38%, фосфору і калію – по 22% від загальної кількості поглинутих поживних речовин за весь вегетаційний період.

Для забезпечення нормального росту та плодоношення суниці в умовах Полісся, Північного Лісостепу і в зоні Карпат під перекопування чи оранку на 10 кв. метрів вносять по 60–100 кг (60–100 т/га) гною або компосту, 400–600 г суперфосфату, 300–500 г (300–500 кг/га) калійної солі або хлористого калію. У Південному Лісостепу та Степу – відповідно 30–50 кг (30–50 т/га), 300–500 г (300–500 кг/га) і по 200–400 г (200–400 кг/га).

Якщо перед садінням не внести достатню кількість добрив, тобто менше норми, рекомендованої для відповідної зони і типу ґрунту, насадження, створені рано навесні , потрібно підживити з другої половини вегетації.

Одним із лімітуючих чинників у суниці в умовах опідзолених ґрунтів Лісостепу є рівень забезпечення рослин азотом. Визначення оптимальних доз азотних добрив дає змогу отримувати високі врожаї якісної продукції. На темно-сірому опідзоленому легкосуглинковому ґрунті без азотного підживлення рослини пригнічуються в рості, менше формують бутонів, квіток і зав'язі. Водночас внесення у фазі висування квітконосів 130 і 180 г на 10 кв. м аміачної селітри збільшує кількість цих репродуктивних органів відповідно на 10,7–14,5%. Для того, щоб були достатньо розвинуті молоді рослини, про які згадувалося вище і для посилення росту рослин, висаджених навесні чи восени минулого року, у липні, а на ділянках літнього садіння – навесні наступного року, вносять на кожні 10 кв. м насаджень по 135–180 г аміачної селітри.

Плодоносні насадження підживлюють повним мінеральним добривом. На Поліссі та в Лісостепу навесні на 10 кв. м вносять 135–180 г аміачної селітри, 120–180 г суперфосфату і 100–120 хлористого калію. У Степу азотних добрив вносять навесні по 130–150 г (аміачна селітра), а після збирання врожаю 250–300 г цієї селітри, 250–300 г суперфосфату і 90–100 г хлористого калію. Тільки при такому забезпеченні рослин поживою можна отримувати стабільні, гарні врожаї.

Садивний матеріал. Який він?

Які ж є види садивного матеріалу, чому кожний з них через 2–3 роки дає різний урожай і який з них може бути найкращим? Розпочнемо із свіжовикопаних саджанців, які мають свої недоліки та переваги. Недоліки: саджанці для осіннього садіння потрібно викопувати наприкінці літа – на початку осені для того, щоб вони встигли добре вкоренитися до настання холодів. Під час викопування саджанці одержують великий стрес. Більша частина молодих коренів обривається під час струшування землі, обриваються й центральні головні корені, які з часом сягають глибини 100–120 см, звідки рослина живиться вологою. Ці корені ніколи більше не відростуть на таку глибину. Для кращого приживлення перед закладанням великих промислових плантацій науковці радять перед садінням обробити саджанці в бовтанці із землі, глини та свіжого коров'яку. Так, це непогано, рослина має стартове добриво, краще приживлюється, але при обробці в цій бовтанці корені злипнуться і ніколи не випрямляться в різні боки так, як росли до цього. З часом з бокових коренів повідростають молоденькі корінці, а ті, що всередині, зіпріють, покриються цвіллю, згниють. Це я бачив на власні очі, коли через рік–півтора викопував деякі кущі.

Такі рослини дадуть урожай, але який? Тому в ряді європейських країн та в Америці такий вид саджанців використовують як однорічну культуру. Після першого збирання врожаю поле переорюють разом з рослинами не лише через загущення, а ще й через те, що рослини в подальшому погано розвиваються внаслідок злипання коренів. У перший рік вони живляться тільки

тим, що прилипло до їхніх коренів під час обробки бовтанкою, за рахунок чого дають непоганий врожай у перший рік плодоношення. Садити такий вид саджанців без згаданої обробки – ще гірше. Велика їх частина може не прижитися в суху спекотну погоду.

Якщо планується використовувати поле декілька років, з таким видом саджанців потрібно формувати смуги дочірніми рослинами. Тут інша схема садіння. На смугах проводиться розріджене садіння. Рослини, посаджені рано навесні, весь вегетаційний період дорощують, видаляють квітконоси, обрізують вуса і тільки в наступному році формують смуги дочірніми рослинами, тобто з вусів від материнських рослин.

Схема садіння має відповідати основній вимозі – отримання максимального врожаю з одиниці площі, бути придатною для використання уніфікованих машин. Загальноприйнята технологія передбачає садіння на одному гектарі 60–80 тисяч рослин суниці. Відстань між рядами у спеціалізованих господарствах становить 90–70 см.

Кожна із схем може бути придатною, якщо даний сорт спроможний сформувати густоту стояння у рік масового плодоношення 200–220 тисяч рослин на гектарі. Для такої схеми найкраще підходять сорти Каліфорнійське диво, Царська корона, новий голландський сорт Примадонна. Ці сорти спроможні давати врожай на 2–3-му році плодоношення до 80–90 тонн ягід з гектара. На присадибних ділянках, де ґрунт обробляється вручну, садіння проводять більш загущено. Але якщо використовувати згадані сорти, то потрібно садити їх зріджено. Це багаторіжкові сорти, вони розростаються широко, тому відстань у рядку між кущами 35–40 см, а між рядками – 60–70 см.

Якщо планується садити на присадибній ділянці велику кількість саджанців, то краще не обробляти їх у земляно-глиняній бовтанці. Я, наприклад, роблю так: спочатку готую грядку, вношу необхідні добрива, потім беру 3 відра землі, 1 відро глини, 1 відро свіжого коров'яку, жменю попелу, все добре перемішую. Води даю таку кількість, що коли взяти в жменю землю і стиснути її, вона не має липнути до рук і не розсипатися. Відтак беру жменю землі і, стискаючи її, формую кульки. Розкладаю в затінку для підсихання. На грядці копаю ямки, розраховуючи на те, що коли посадити на кульку саджанець, то щоб брунька – частина кореневої шийки після засипання ямки землею знаходилася на рівні ґрунту. Далі наливаю в ямки воду до тих пір, поки вона не перестане всмоктуватися в ґрунт.

Коли кульки добре затверділи, розкладаю їх по ямках. Беру саджанець із оголеним корінням, ставлю н кульку, дружина підтримує його за "чубчик", а я обом руками розправляю корінці в різні боки, наливаю повн ямку води і безпосередньо у воду сиплю землю, щ сприяє її кращому прилипанню до тоненьки корінчиків. Коли всі саджанці посаджені, беру чимал жменю зеленої трави і кладу зверху на кожний кущик цим притіняючи рослини, після чого вони приживлюються практично на 100%.

Як показала практика, це один з кращих способі садіння молодих саджанців з оголеною кореневою системою. За такого способу корені швидко розростаються по горизонталі в різні боки, чого б не було з тими, що злиплися. За рахунок цього рослини також мають змогу значно більше поглинати поживних речовин, відтак врожай буде ліпший.

Але яким би не був гарним цей спосіб, все одно внаслідок порушення кореневої системи під час заготівлі саджанців такого врожаю, якого б хотілося, не будемо мати. Моя порада тим, хто вперше купує саджанці з оголеною кореневою системою – застосовуйте цей спосіб, але садіть їх на грядках чи смугах так: у рядку відстань між посадженими рослинами має становити 90 см, а між рядками 40–45 см. У перший рік після садіння дайте цим рослинам можливість гарно сформуватися. Видаляйте перші квітконоси, обрізуйте вуса, як тільки вони відростуть на 15–20 см. Підживлюйте рослини азотними добривами через кожні 3–4 тижні для нарощення на них великої маси листя, в пазухах якого наприкінці літа – на початку осені закладуться плодові бруньки під урожай наступного року.

Через рік, коли сформуються сильні кущі, залишайте на них по 2 найкращих вуса, решту видаліть. Коли на цих вусах утворяться перші розетки, ближчі до материнського куща, з двома–трьома листочками, спрямуйте їх у рядок: перший в один бік від куща, другий – в інший і пришпиліть їх до землі П-подібними шпильками з тонкого дроту або гачками. Кріпіть до землі вуса з розетками так, щоб відстань між ними і материнськими кущами була 30 см. Коли ці перші розетки почнуть вкорінюватися, щоб вус дальше не ріс, прищипніть його, відступивши 2–3 см. Таким чином ви сформуєте грядку (смугу) з міжряддям 40–45 см, а в рядку – 30 см кущик від кущика. Оце й буде кращий спосіб формування грядок дочірніми рослинами, які в останні 3–4 роки за чіткого дотримання вимог технології даватимуть 800–900 кг ягід із сотки (80–90 т/га). Але й це ще не межа.

Є ще один метод закладання плодоносних грядок на присадибних ділянках молодими рослинами, викопаними на маточнику-розсаднику з грудкою землі, хоча й тут є свої недоліки. Як би ми не старалися акуратно викопувати саджанець, все одно центральні провідні корінці обірвуться. А це вже в подальшому негативно позначиться на врожаї, але він все одно відрізняється від того, що з оголеними корінцями. Він дає змогу вже в наступному році після осіннього садіння отримати гарний врожай суниці.

Микола Розшибін,
тел. (096) 663-10-15
(Далі буде)

КРОЛІ у дбайливого господаря

За якісних умов утримання та годівлі статева зрілість у кролів настає досить швидко й залежно від породи формується у 3–4-місячному віці. Маса тіла самок у цей час повинна становити близько 80 % живої маси дорослих кролів, тобто 3,0–3,5 кг для середніх і 4,0–4,5 кг для великих порід, що є підставою для їхнього парування. Добре розвинутих і енергійних самців можна використовувати для відтворення у віці 6–7 місяців, раніше використання небажане, оскільки призводить до зупинки росту самців. Спочатку їм дають покривати самок один раз на тиждень, пізніше через кожних два–три дні й після 8–9-місячного віку навантаження збільшують. За повноцінної годівлі повновікових енергійних самців можна використовувати для парування щоденно (2 садки), даючи відпочинок один день на тиждень.

Дуже важливо не пропустити строку парування самок, особливо молодих. Перед паруванням визначають у них стадії охоти. Якщо самка збуджена, зовнішні статеві органи почервоніли й набрякли, а за погладжування спини вона лягає, витягується, трохи піднімає крижі – тварина в охоті. Для парування самку переносять до клітки самця. Зазвичай, достатньо однієї садки, але для більшої надійності практикують дворазові садки протягом декількох хвилин, а ще краще, після першої садки самку забрати від самця і через 1,5–2 години повторно спарувати. Не можна залишати самку біля самця без нагляду. Через 5 днів після парування роблять контрольне парування і, якщо в цей час самка не допускає самця, видаючи жалібні звуки або коли вона агресивна, кусає його, її вважають заплідненою.

Встановлена циклічність статевої охоти самок може змінюватись залежно від сезону року, неповноцінної годівлі, низької або високої температури повітря, ожиріння, захворювань. Влітку найкраще парувати кролів зранку (з 6 до 7 години) або у вечірній час (з 19 до 21 години), а взимку – опівдні з 13 до 15 години, коли тепліше. Для стимулювання охоти в самок бажано згодовувати їм пророщене зерно у кількості 10–20 г на тварину за добу, використовувати вітамінні корми, влітку – різноманітну зелень, взимку – якісне сіно, моркву, селеру, а також препарати вітаміну Е.

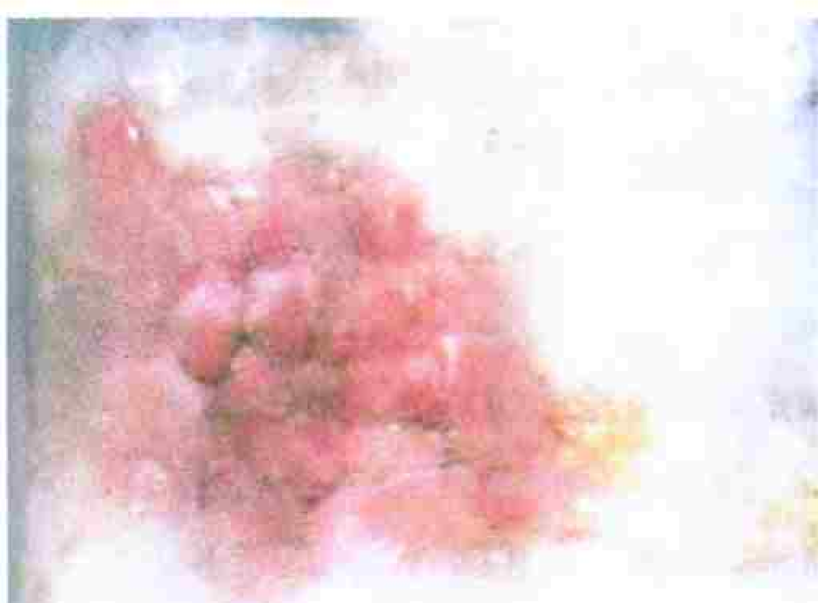
Ефективнішим заходом є застосування штучного осіменіння, що дає змогу підвищити відтворювальні функції самок, знизити затрати праці та кормів, різко зменшити кількість самців й утримувати лише цінних, перевірених за якістю нащадків плідників. Однак, штучне осіменіння переважно застосовують за умов промислової технології. Доведено, що одного еякуляту самця достатньо для осіменіння 100 і більше самок. Дорослих самок парують у різні строки після окролу залежно від періоду відлучення кроленят.

За утримання кролів м'ясо-шкуркових порід (сірий і білий велетень, радянська шиншила, сріблястий та інші) найвиправданішим є парування кролематок на 60-й день після окролу та відлучення кроленят у 70–80-денному віці. Тварин спеціалізованих м'ясних порід можна спаровувати після окролу й відлучати кроленят раніше, оскільки це пов'язане із вищою скороспілістю їх порівняно з м'ясо-шкурковими породами. Зокрема, у промисловому кролівництві самок спеціалізованих м'ясних порід парують на 15-ий день після окролу та відлучають кроленят у 35-денному віці.

Спарованих молодих самок можна утримувати групами по 3–5 голів. Тривалість сукрільності становить у середньому 31 день. У цей період необхідно створити для самки належні умови утримання й годівлі. За 8–10 днів до окролу молодих самок поміщають у клітку, де є гніздовий ящик, наповнений м'якою соломою. Тут самка повинна перебувати постійно, аж поки не підростуть новонароджені кроленята. Деякі самки поїдають, затоптують новонароджених або розкидають їх по клітці, що пов'язане з багатьма причинами: невчасне встановлення гніздового ящика, недостатня годівля, відсутність води у напувалці, нестача в раціоні мінеральних речовин, вітамінів, важкі пологи, стресові ситуації, маломолочність, відсутність або послаблення материнських інстинктів. Таких самок повторно перевіряють і, якщо після другого окролу це знову повторюється, їх вибраковують.

Після окролу необхідно провести огляд гнізда. Перед тим старанно миють руки та ізолюють самку на 1–2 години або перекривають лаз між гніздовим та вигульним відділеннями, щоб вона не чула і не бачила стороннього втручання. Під час огляду гнізда виявляють кількість новонароджених, їхній загальний стан. Якщо є мертві та недорозвинуті, їх забирають. Дані огляду записують на трафаретці, прикріпленій на передній стінці клітки.

Ріст і розвиток кролів породи новозеландський білий:

Гніздо новонароджених кроленят.

Кроленята 7 днів від народження.

Кроленята 14 днів від народження.

Кроленята 21 день від народження.

За один окріл самка народжує 6–10 і більше кроленят. Скільки залишати їх під самкою? У гнізді біля дорослих багатомолочних самок можна залишати не більше 10 кроленят, краще 8, а біля первісток – 6. Зайвих забирають і, якщо є можливість, підсаджують до малоплідних самок.

Завжди треба пам'ятати, що найскладніший період вирощування молодняку – впродовж трьох місяців від народження. У цей час відбувається формування органів травлення й одночасно в них найвища швидкість росту. Такі генетичні закономірності кролів можуть повністю здійснюватися лише за повноцінної годівлі та належних умов утримання. Ріст і розвиток молодняку значною мірою залежить від молочності кролематок. Визначають молочність таким способом: увесь приплід зважують відразу після окролу й у 20-ти денному віці; одержану різницю множать на 2,2, оскільки встановлено, що на 1 г приросту новонароджених витрачається 2,2 г молока. Наприклад, маса приплоду 600 г, через 20 діб – 3500 г, різницю 2900 г множать на 2,2 й одержують 6380 г молока, що вказує на добру молочність кролематки. З тримісячного віку самців і самок утримують окремо.

Кроленята 28 днів від народження.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що у дбайливого господаря-кролівника, за належних умов утримання і годівлі таких м'ясо-шкуркових порід кролів, як сірий і білий велетень, радянська шиншила, сріблястий маса тіла має становити не менше: за перший місяць – 0,7 кг, за другий – 2,0 кг, за третій – 3,0 кг, за четвертий – 4,0 кг. Молодняк кролів усіх спеціалізованих м'ясних порід повинен досягати у тримісячному віці орієнтовно 3,0 кг.

Таким чином, маючи в домашньому господарстві три кролематки й одного самця, можна повністю забезпечити потреби сім'ї у кролятині, одержавши за рік близько 70 голів молодняку і 140 кг високопоживного дієтичного м'яса.

Я.В. Лесик,
кандидат ветеринарних наук,
старший науковий співробітник
Інституту біології тварин НААН
І.А. Дубинка,
кандидат біологічних наук,
м. Львів

Роздоювання корів – це система заходів, спрямованих на повніше використання можливостей їхньої молочної продуктивності.

Перший раз корову доять через годину після отелення, а протягом доби 4–5 разів. Якщо вим'я не набрякло і тварина почуває себе добре, поступово вводять до раціону нові корми й так само поступово збільшують їхню кількість.

Далі корову починають роздоювати, тобто надій її підвищується до максимального для неї рівня без шкоди для здоров'я. Для цього тварині дають на 10–15% кормів більше з розрахунку додаткового одержання максимального приросту молока. Якщо надій зростає, кількість кормів у раціоні знову збільшують. Так продовжують доти, доки корова на додатковий корм реагуватиме підвищенням надоїв. Коли надій за чергового збільшення кормів не змінюється, можна змінити склад раціону, ввівши до нього нові корми. Якщо і в цьому разі надій залишається на попередньому рівні, це означає, що остання даванка корму зайва і її треба вилучити з раціону. Роблять це обережно, зменшуючи кількість кормів протягом 10–12 днів і стежачи за надоєм.

На роздоювання суттєво впливають підготовка корови до доїння і дотримання правил доїння, особливо повноти видоювання, оскільки неповне видоювання спричиняє зниження молочної продуктивності, а також зоогігієнічні умови утримання: чистота тварин, дотримання розпорядку дня та спокій у період доїння.

У домашніх умовах корів доять переважно вручну. Цей спосіб дає змогу повністю видоїти тварину, сприятливо впливає на діяльність молочної залози, забезпечує одержання молока високої якості.

Молоко у корів виробляють залози, що містяться у вим'ї. Вони складаються з дрібних пухирців, з'єднаних між собою протоками. У пухирцях утворюється молоко з речовин, які надходять з кров'ю. Для утворення 1 кг молока через вим'я корови повинно пройти 500 л крові. Чим більше у залозі пухирців, тим більше утворюється молока. Інакше кажучи, чим більше у корови вим'я, що складається із залозистої тканини, тим вона продуктивніша. По протоках молоко переміщується до ширших молочних каналів, а з них – до молочної порожнини, або цистерни, яка міститься в основі кожної дійки. Під час доїння молоко витискується із цистерни пальцями через дійку назовні.

Доять корів кілька разів на добу залежно від величини надою, за надоїв 10–20 кг три рази на добу. Якщо це первістки, їх доять частіше, оскільки об'єм вим'я у них менший, ніж у повновікових корів. Крім того, часте доїння первісток сприяє розвитку молочної залози й, отже, стимулює роздоювання. Корів з надоєм понад 20 кг на добу доять чотири рази.

Перед доїнням корові можна дати вологу мішанку або пійло з концентрованих кормів. Але ні в якому разі не треба згодовувати корми, які мають різкий запах або здіймають пилюку. Молоко вбирає запахи й засмічується. Тварині обтирають черево і боки, а також задні ноги, щоб не залишилося підстилки та гною. Вим'я

Як роздоювати і доїти корів

обмивають теплою водою (35–40°С). Бажано у воду додавати будь-який дезінфікуючий засіб, наприклад, 10 г хлораміну або 50 г хлористого йоду на відро води. Вим'я зразу ж витирають сухим рушником. Хвіст прив'язують до задньої ноги дещо вище скакального суглоба, що запобігає потраплянню в молоко бруду.

Під час доїння не можна кричати на корову, а треба поводитися з нею лагідно. Підходячи до тварини, слід називати її за кличкою, розмовляти, погладжувати по боках, вим'ї. Спокійна обстановка підвищує молоковіддачу.

Доїти корову краще в спеціально призначеному для цього одязі, що дає змогу уникнути забруднення одягу і поліпшує санітарно-гігієнічні умови доїння. Руки перед доїнням миють з милом. Сідати потрібно на стільчик з правого боку корови.

На початку і наприкінці доїння вим'я масажують, що поліпшує молоковіддачу. Сидячи на стільчику, руками захоплюють спочатку праву половину вим'я і розминають її зверху донизу, а потім у зворотному напрямі. Те саме роблять з лівою половиною. Кілька разів вим'я злегка піднімають і опускають, імітуючи поштовхи теляти під час ссання. Тривалість масажу залежить від індивідуальних особливостей тварини. У тугодійних корів і первісток його роблять старанніше та енергійніше, ніж у слабодійних. Таким коровам доцільно масажувати вим'я також під час доїння. Треба пам'ятати, що масаж вим'я у первісток сприяє кращому розвитку молочної залози й, отже, їхньому роздоюванню.

Під час доїння корови треба сидіти на стільці прямо і вільно. Руки в ліктях повинні бути притиснуті до тіла. Холодними руками доїти корову не можна, оскільки від холоду рефлекс молоковіддачі порушується. Кращий спосіб доїння – кулачком. Пальцями захоплюють дійку так, щоб мізинець був на її кінчику, а вказівний – під великим пальцем при основі дійки. Таким чином дійка вміщується в кулаці. Потім послідовно стискують пальці: спочатку вказівний і великий, далі середній, підмізинний і мізинний. Відтак молоко переміщується від основи до кінця дійки і витискується назовні. Як тільки цівка молока ослабне, пальці одночасно розтискують, не випускаючи дійку з кулака. Стискання повторюють у тій самій послідовності, доводячи їх до 80–90 на хвилину. За швидкого й ритмічного доїння молоко з дійки витікає безперервною цівкою.

Доїти починають з передніх або задніх дійок, змінюючи їх у процесі роботи. Це дає змогу дійкам перепочити, внаслідок чого цистерни знову заповнюються молоком. Видоювати корову необхідно повністю, що сприяє поліпшенню якості молока, оскільки останні його порції мають високий вміст жиру (до 15%). Неповне видоювання проводять лише за деяких захворювань.

Якщо у корови дійки короткі, її доять двома–трьома пальцями, відтягуючи дійку донизу. Але застосовувати такий спосіб з нормальними дійками не слід, оскільки за такого стану дійки нерідко травмується її слизова оболонка і м'язова тканина, що призводить до захворювання вим'я. Перші цівки молока здоюють до окремого посуду, оскільки вони часто містять хвороботворні мікроорганізми.

У деяких особистих господарствах, де утримується кілька голів худоби, використовують доїльні апарати, що полегшують процес доїння. Складається апарат з вакуумної установки, вакуум-регулятора, крана для підведення доїльного апарата, глушника для зменшення шуму й електродвигуна. Вмикається у мережу 220 В.

Потрібно знати, що для машинного доїння придатні не всі корови, а лише ті, що відповідають певним вимогам. Вим'я у них має бути чашоподібної, ванноподібної або округлої форми, не відвисле, мінімальна відстань від нижньої частини вим'я до землі 45 см, дійки циліндричної або конічної форми довжиною 5–9 см і діаметром 1,9–3,5 см, віддаль між ними 6–14 см. Корови мають бути здоровими, їхнє вим'я не повинне бути уражене маститом та іншими захворюваннями.

Привчають тварин до машинного доїння за 2–3 дні до очікуваного отелення. Для цього в присутності корови вмикають доїльний апарат для того, щоб вона звикала до нього. Доїти апаратом можна на другий–третій день після отелення, дотримуючись протягом усього періоду лактації певного розпорядку.

У холодну пору року доїльні патрубки підігрівають, опускаючи їх у відро з гарячою водою (45–50°С) і витримуючи в ньому 2–3 хв. За цей час вим'я підмивають теплою водою, витирають чистим рушником і тільки після цього надівають патрубки на дійки. В кінці доїння їх кілька разів злегка відтягують донизу і вперед, не знімаючи. Цей прийом сприяє повному видоюванню молока. Видоювати залишкове молоко руками не слід, оскільки корова швидко звикає до неповної його віддачі за машинного доїння.

Після того, як закінчили доїння, вим'я витирають чистим рушником. Якщо на дійках є тріщини чи виразки, їх змащують вазеліном. Дійницею може бути звичайне емальоване відро. Використовувати для цього оцинковані відра не можна, бо цинк здатний вступати в реакцію з молоком, а це шкідливо для організму людини. Після доїння молоко зразу ж проціджують через 2–3 шари марлі. Посуд споліскують теплою водою, ошпарюють кілька разів окропом, просушують.

Д.В. Білай,
м. Полтава

Біодинамічний календар

Вересень

Спекотне літо закінчилося і настав вересень. Для садівників і городників цей місяць, як і попередній, доволі клопіткий, бо роботи у вересні не поменшало. Потрібно ще встигнути чимало зробити до настання холодів, тим більше, що від цієї роботи залежатиме врожай наступного року. Завершується збирання овочів і фруктів, тому слід подбати про їхнє закладання на зимове зберігання. Триває приготування домашніх заготовок на зиму: соління, приготування джемів, варення, компотів, соків. А щоб решта врожаю не пропала, можна отримати чималу користь від "зайвих" плодів і фруктів, засушивши їх. Адже за таких умов вони не лише зберігають усі поживні речовини, а й стають значно смачнішими.

Риби 31 (1:33) – 2.09 (8:39)
○ Повний Місяць – 31 (16:58)

Дні, коли місяць уповні, астрологи вважають несприятливими для будь-яких робіт із рослинами. Саме тому в цей період не рекомендується садити, пересаджувати, обрізувати тощо. Але це не означає, що для вас не знайдеться роботи в саду або на городі. Зокрема, можна зайнятися підготовкою ґрунту, прибиранням сміття, мульчуванням тощо. Тобто, можна виконувати всі роботи, які необхідні, але не пов'язані з висаджуванням (пересаджуванням) рослин. Одна з таких робіт – приготування компосту, це чудове добриво для ґрунту.

Технологія приготування компосту за короткий термін стала доступнішою після появи препарату "Байкал ЕМ-1", у розчині якого присутні понад 80 видів ґрунтових мікроорганізмів, які перетворюють органіку компостної купи на компост за короткий період.

У вересні "осінню" компостну купу починають поповнювати не лише бадиллям овочів, а й обпалим листям з плодових дерев і ягідних кущів, бадиллям однорічних і багаторічних квітів, які вже відцвіли, скошеною на газоні та уздовж паркану травою. Можна додати до компостної купи кропиву, м'яту, ромашку, кульбабу, валеріану, любисток та інші ароматичні трави.

"Осінню" купу формують ретельніше, ніж закладену навесні, адже незабаром настануть холоди, а компост у ній має бути готовий до ранньої весни, тобто до часу закладання його у ґрунт на грядки – за 1,5–2 тижні до початку садивного сезону.

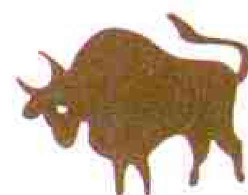
Овен 2 (8:39) – 4 (18:43)

На початку вересня на багатьох грядках ще потрібно зібрати моркву, буряки, редьку, дайкон, капусту. Щодо капусти, то вона може залишатися на городі аж до жовтня, а решту культур слід зібрати у цьому місяці. Краще вибрати для цієї роботи суху погоду, тоді коренеплоди будуть сухими і чистими. Однак тримати зібраний урожай на сонці надто довго не варто, краще скласти овочі у холодну овочеву яму, попередньо обрізавши бадилля, яке можна закласти в компостну купу.

Якщо врожай довелося збирати за дощової погоди, то коренеплоди необхідно промити під напором води зі шланга, попередньо розклавши їх в один шар на асфальтованій доріжці або на газонній траві. Потім необхідно просушити їх кілька годин на повітрі і лише після цього завантажити в холодну овочеву яму. Температуру в ній бажано підтримувати не нижче +1 і не вище +5°С. Морква, редька і дайкон добре зберігаються у мішках з-під борошна й цукру, буряки часто насипають поверх картоплі.

Городники у ці дні готують місце під садіння часнику й дрібної цибулі-сіянки, для підзимового висіву багаторічників. На початку місяця ще можна посіяти редиску, бораго.

У вересні дуже важливо встигнути насамперед зібрати плоди теплолюбних культур до того, як почнуться ранкові заморозки. Адже вони можуть пошкодити такі культури, як перець, баклажани, помідори, огірки, кабачки тощо. Тож варто обов'язково стежити за прогнозами погоди і за необхідності швидко зібрати плоди або накрити їх, щоб уберегти від ранніх осінніх приморозків.

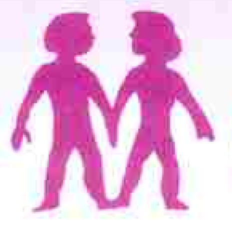
Тілець 4 (18:43) – 7 (7:11)

Квітникарі знають, що перша декада вересня – найкращий час для висаджування на постійне місце розсади дворічників і багаторічників. Техніка осіннього садіння практично не відрізняється від весняного. Відстань між рослинами залежить від їх габітусу. Зокрема, братки, незабудки, маргаритки, більшість низьких ґрунтопокривних рослин висаджують на відстані 20 см, турецьку гвоздику, лунарію, дворічні дзвіночки, аквілегію, примули та багато інших середньорослих рослин – на відстані 30 см, наперстянку, гесперіс, дельфініум та інші високорослі квіти – на відстані 40 см одна від одної.

Під час садіння розсаду необхідно добре полити, ґрунт навколо ущільнити й добре замульчувати. Однак робити це слід дуже обережно, щоб не засипати торфом листя і особливо центр розетки. Такий спосіб садіння сприятиме швидкому укоріненню рослин, кращій підготовці їх до зими і запобігатиме загибелі від вимерзання восени і взимку та випиранню навесні.

На трояндах необхідно зрізати бутони, які продовжують з'являтися на початку осені, бо зацвісти вони не встигнуть, а кущ істотно виснажать, що небажано напередодні зимівлі.

Горщики з кімнатними рослинами, які протягом літа стояли на свіжому повітрі, заносять до будинку, щоб вони не потерпали від істотних перепадів денних і нічних температур.

Близнята 7 (7:11) – 9 (19:51)
Остання чверть Місяця – 8 (16:15)

Плоди фізалісу, який останнім часом набуває дедалі більшого поширення на дачних і присадибних ділянках овочівників-аматорів, починають дозрівати, коли чашечки забарвлюються в яскраво-оранжевий колір.

Ознакою достигання плодів слугує підсихання чохликів і набування ними характерного для даного сорту забарвлення. Стиглі плоди обпадають. За сухої погоди вони можуть лежати на грядках, не псуючись, 7–10 днів. Тому фізаліс можна збирати раз на тиждень, починаючи з обпалих і стиглих плодів, а потім уже, зриваючи добре розвинені зелені.

Зняті плоди зберігають у сухому приміщенні в невеликих ґратчастих ящиках. За температури 12–14°С стиглий фізаліс, зазвичай, може лежати 1–2 місяці.

У декоративних форм у цей період зрізують пагони, видаляють листя, зв'язують їх у жмутики і підвішують у сухому місці для використання в зимових букетах.

Картоплю слід збирати дуже акуратно, просушуючи бульби на сонці ще на полі. Потім їх сортують на дрібні й великі, одночасно вибраковуючи хворі. Однак не забудьте перед збиранням скосити бадилля, яке необхідно обов'язково винести за межі ділянки або спалити.

Садивний матеріал для наступного року відразу відокремлюють. У кожного сорту вибирають найкращі кущі і з кожного з них відбирають по 4–10 бульб середнього розміру. Добре просушують їх на сонці протягом 3–4 годин і закладають на зберігання в сіточках або ящиках окремо від столової картоплі. Решту врожаю просушують і складають під навісом або в сараї на два тижні, щоб бульби пройшли "лікувальний" період.

Рак 9 (19:51) – 12 (6:02)

Після збирання ягід смородини розбирають і складають на зберігання рамкові огорожі, які виставляли навколо кущів у саду.

Якщо навесні для утворення відсадків прикопували гілки смородини, то тепер їх необхідно відокремити секатором від основного куща, добре полити і обережно з грудкою землі на лопаті перенести до садивної ями. Після пересаджування кущі відразу ж поливають і закладають мульчею шаром 3–5 см.

Під малину вносять добрива і перекопують ґрунт, ретельно видаляючи зайві пагони, щоб не допускати в майбутньому загущення малинника.

Як уже зазначалося, у вересні садівникам доводиться виконувати чимало трудомістких робіт, одна з них – перекопування саду. Виконують її після внесення органічних і мінеральних (фосфорних і калійних) добрив, які ретельно перемішують із ґрунтом.

Якщо за прогнозами синоптиків очікується раннє настання холодів, то наприкінці місяця розпочинають садити дерева і кущі. Однак для цього необхідно завчасно, за 2–3 тижні до садіння, підготувати садивні ями.

Лев 12 (6:02) – 14 (12:32)

Досвідчені садівники добре знають, що до дерев, з яких уже зібрали врожай, необхідно застосувати особливу агротехніку. І головне при цьому – не допустити затягування ростових процесів, дати добре визріти й загартуватися пагонам, повніше сформуватися плодовим брунькам. З цією метою із складу добрив для підживлення виключають азот, скорочують глибину розпушування ґрунту, зводять до мінімуму поливи. Особливу увагу приділяють збереженню здорового листкового апарату, запобігаючи поширенню кліщів і грибних хвороб.

Щодо сортів осінньо-зимового достигання, то на ділянках, де вони ростуть, підтримують у пристовбурних кругах сприятливий для наливання плодів режим, виконуючи розпушування і зволоження ґрунту, боротьбу з бур'янами та інші необхідні агротехнічні заходи.

На плодоносному винограднику полив і підживлення кущів, чеканку і пасинкування виконують з огляду на терміни достигання того чи іншого сорту винограду та його сортові особливості. І, звичайно ж, не варто перезволожувати ґрунт, а також вносити азот під кущі тих ранніх сортів, які схильні до розтріскування. За 2–3 тижні до знімання ягід проріджують листя навколо грон. Зазвичай, роблять це у два прийоми – через 7–8 днів.

На молодих неплодоносних кущах винограду та в шкілці продовжують виконувати заходи щодо захисту рослин від мільдью.

Діва 14 (12:32) – 16 (15:56)
Новий Місяць – 16 (5:11)

Дні під час нового місяця несприятливі для висіву і садіння. Зокрема, вважається, що результатом садіння у цей період може бути чимало дрібних плодів. Однак можна виконати підживлення і санітарне обрізування плодових дерев, вирізуючи на кільце всі засохлі й хворі гілки, які добре помітні в цей період. Усі зрізи замазують садовим варом.

На городі продовжують вибірково збирати капусту. Ранню капусту збирають у міру дозрівання окремих головок. Щоб уберегти готові до збирання головки від розтріскування, їх пригинають 2–3 рази в один бік. Це сприяє частковому порушенню кореневої системи, перешкоджаючи сильному припливу поживних речовин до головок. А відтак, період збирання оброблених таким чином головок можна подовжити на 10–15 днів.

Середні й пізні сорти капусти найчастіше збирають в один прийом. Капусту, призначену для зберігання у свіжому вигляді, збирають якнайпізніше, але при цьому не можна піддавати її небезпеці підморожування. Щоправда, короткочасні заморозки (4–5°С) не зашкодять капусті, якщо головки перед зрізуванням відтягнуть на корені. Така капуста менше зігрівається і краще зберігається.

Терези 16 (15:56) – 18 (17:47)

У другій половині місяця висаджують цибулини тюльпанів. Вирощують їх, як і нарциси, на клумбах і рабатках, а деякі види – на альпійських гірках і в

міксбордерах. Однак слід враховувати, що, якщо під час садіння цибулинних рослин ґрунт надто сухий, то після висаджування його слід добре полити, але струмінь води при цьому роблять несильним, щоб вона не розмила місця садіння.

Догляд за багаторічниками у вересні загалом нескладний. Достатньо підтримувати ґрунт навколо них у розпушеному й чистому від бур'янів стані. У тих багаторічників, які вже відцвіли, обрізують до основи стебла, залишаючи лише розетку листя. Якщо стоїть дуже суха погода, то під час підготовки до зими всі рослини потрібно добре полити.

На ділянках з відцвілими або загиблими від приморозків літниками видаляють рослинні рештки, вносять органічні добрива і перекопують. З органічних добрив можна використовувати перегній, компост і навіть свіжий гній. Звичайно, якщо на цьому місці не планується висаджувати культури, що часто уражуються кореневими гнилями, наприклад, айстри.

Скорпіон 18 (17:47) – 20 (19:35)

У вересні, крім інших нагальних робіт, садівники мають зосередити свою увагу на знищенні в саду рослиноїдних кліщів, чисельність яких наприкінці літа дуже зростає. З цією метою регулярно оглядають листя рослин, особливо на нижніх гілках. За необхідності застосовують кельтан (0,2%) або сірку (1%). Щодня видаляють із саду падалицю.

Ягідники також потребують уваги. Після збирання врожаю актинідію необхідно підживити фосфорно-калійними добривами для кращого визрівання пагонів і підвищення їхньої зимостійкості. У ґрунт під кущі вносять по 20 г подвійного суперфосфату і калійної солі, а потім перекопують його на глибину 15–18 см.

У першій половині вересня під ліани лимонника також вносять фосфорно-калійні добрива з розрахунку 30–40 г простого суперфосфату і 15–20 г калійної солі на 1 м^2.

Для кращої перезимівлі дорослі кущі калини у середині вересня також підживлюють фосфорно-калійними добривами: по 15 г подвійного суперфосфату і калійної солі на 1 м^2. На кислих ґрунтах у цей самий період вносять по 200–300 г вапна на 1 м^2 і обережно перекопують ділянку.

Під час догляду за плодоносними рослинами шипшини при осінньому перекопуванні прикущової смуги вносять на 1 м^2 по 5–6 кг перегною або компосту, 30–40 г простого суперфосфату та 20–30 г калійної солі.

На суничнику стежать, щоб не загущувалися суничні грядки, видаляючи з цією метою старі рослини та зайві вуса.

Стрілець 20 (19:35) – 22 (22:22)

З настанням осінніх днів, як і в попередні місяці, важливо стежити за станом дернини: доглядати за газоном, виконувати його ремонт, підживлювати тощо.

Власники красивих зелених газонів добре знають, наскільки важливе для його успішної зимівлі останнє підстригання. Виконують його, зазвичай, у вересні з таким розрахунком, щоб травостій встиг відновитися до настання морозів. Зрізують зовсім трохи трави, висота якої має бути не нижче 6–8 см.

Також продовжують виконувати інші, не менш важливі заходи з догляду за газоном – висмикування бур'янів, підрівнювання країв, поливи тощо.

На тих ділянках, де з'явилися "залисини", потрібно підсіяти траву. Насіння висівають за сухої й безвітряної погоди. Найкраща пора року для цього: друга половина травня або початок вересня, оскільки в цей період вологість ґрунту та його температура оптимально підходять для проростання насіння злаків.

Не варто забувати і про аерацію газону, яка дуже необхідна для створення у верхньому шарі ґрунту умов, оптимальних для нормального росту трав. Цей процес полягає у проколюванні дерну вилами на глибину не менше 10 см, яке виконують через кожні 10 см. Аерація сприяє поліпшенню водо- і газообміну у верхньому шарі ґрунту, де розташована основна маса коренів злакових трав. Виконують її щонайменше один раз на рік навесні, але для досягнення найкращого результату фахівці радять аерувати ґрунт повторно восени – у вересні.

Щодо підживлення газону, то нині торговельна мережа пропонує широкий вибір спеціальних газонних добрив, здебільшого у гранульованому вигляді. Однак, вибираючи добриво, варто звернути увагу на його склад. Зокрема, у складі комплексних газонних добрив обов'язково мають бути азот (N), який покращує забарвлення трави і сприяє її нормальному росту, фосфор (P), який зміцнює кореневу систему рослин, і калій (K), що сприяє нормальному росту трав.

Вносять такі добрива з весни і до початку осені. Щоправда, у вересні–жовтні, коли ріст трави уповільнюється, азот вносити не можна, бо, як уже зазначалося, він слугує стимулятором росту. Тож у вересні буде корисно застосовувати спеціальне осіннє добриво, до складу якого азот не входить.

Козеріг 22 (22:22) – 25 (2:34)
Перша чверть Місяця – 22 (22:41)

Наприкінці вересня потребують більшої уваги садові рослини, зокрема груші. Вирощені на власній ділянці саджанці або підщепи не варто викопувати й висаджувати на постійне місце восени, краще перенести цю роботу на весну. Однак слід подбати про збереження їх від мишей у зимовий період. Щойно придбаний садивний матеріал також краще висадити навесні, а до цього часу помістити у зимовий прикоп.

Щодо підготовки ділянки під садіння груш, то її можна виконати у вересні. По всій площі рівномірно розподіляють мінеральні та органічні добрива і перекопують ділянку, додаючи вапно, якщо ґрунт надто кислий. Узагалі, щодо складу й кількості добрив, то тут усе залежить від особливостей ґрунту. Зокрема, на підзолистих середньо- і важкосуглинистих ґрунтах вносять на 1 м^2 30–60 г суперфосфату (простого), хлористого калію – 10–15 г, органічних добрив – 4–6 кг, залежно від ступеня кислотності й механічного складу ґрунтів – від 300 до 800 г вапна.

Слід також зазначити, що для рівномірного пе-

ремішування вапна з ґрунтом під осіннє перекопування вносять дві третини дози вапна, а решту – навесні під час перекопування ґрунту в поверхневий шар.

Якщо ж грушевий сад ще зовсім молодий, то наприкінці вересня необхідно перекопати ґрунт у пристовбурних кругах молодих дерев. Глибина перекопування безпосередньо поблизу штамбів – 5–8 см, на віддаленні – 12–15 см. Одночасно з осіннім перекопуванням вносять у пристовбурні круги суперфосфат і хлористий калій.

Якщо, крім мінеральних добрив, використовуватимете органічні, то дози перших зменшують на третину. Органічні добрива, зазвичай, вносять один раз на три роки, мінеральні – щорічно.

У наступні роки, до вступу дерев у повне плодоношення, так само утримують ґрунт у пристовбурних кругах і вносять добрива у тих самих дозах, що і в перший рік після садіння. Однак при цьому враховують, що площа пристовбурного кола з ростом дерев розширюється і відповідно кількість внесених добрив необхідно збільшувати.

Водолій 25 (2:34) – 27 (8:25)

Садівники готуються до обприскування дерев проти різних хвороб. Зокрема, для боротьби з плодовою гниллю та паршею застосовують 7–9%-й розчин сечовини. Однак варто зазначити, що до заморозків виконувати цю роботу ризиковано, бо обприскування дерев по необпалому листю може спричинити його опік і передчасне обпадання, що значно послабить стан дерев, призведе до дефіциту поживних речовин в органах і тканинах, а відтак істотно знизить зимостійкість рослин та їхню врожайність наступного року.

Варто також нагадати правила особистої безпеки під час застосування хімічних препаратів. Зокрема, за використання проти шкідників саду препаратів, виготовлених із рослин, необхідно:

- заготовляти рослини, готувати препарати й обприскувати дерева і кущі у захисному одязі: комбінезоні, рукавичках, окулярах, головному уборі, респіраторі;
- під час роботи забороняється палити, вживати їжу, торкатися руками обличчя та очей;
- обробку не можна виконувати за вітряної погоди, під час дощу або відразу після нього;
- заготовлену сировину і препарати з рослин потрібно зберігати у закритій тарі з етикетками в недоступному для дітей місці;
- перед заливанням в обприскувач настої і відвари слід профільтрувати;
- забороняється обприскувати рослини пізніше, ніж за два тижні до збирання врожаю;
- рослини, що знаходяться у зоні обприскування, для яких воно небажане, варто прикрити плівкою або щитом;
- посуд після роботи необхідно промити розчином кальцинованої соди, а старі невикористані настої та відвари закопати в землю подалі від житлових помешкань і джерел води;
- закінчивши роботу, ретельно вимити з милом руки та обличчя.

Риби 27 (8:25) – 29 (16:16)

Чимало астрологів вважають цей знак дуже продуктивним для вирощування огірків, гарбузів, салатів, петрушки, шпинату, редиски, особливо сприятливий він також для ягідників – малини і суниці. На відміну від збирання врожаю, яке в ці дні не варто виконувати, бо овочі й плоди можуть швидко зіпсуватися.

У вересні також час подбати про насіння для нового сільськогосподарського сезону. Звичайно ж, заготовляти його власноруч зі свого городу значно вигідніше, ніж купувати. Закладаючи зібране насіння на зберігання, його розкладають у мішечки з легкої тканини, вкладаючи у кожний з них етикетку із зазначенням сорту та терміну збирання. Слід зазначити, що насіння не можна зберігати у поліетиленових пакетах, бо воно може задихнутися.

Якщо ви звикли восени перекопувати ґрунт на дачній ділянці, то цю роботу варто розпочати у вересні. Чому так рано? Незважаючи на те, що до підзимового садіння ще приблизно півтора–два місяці, землі потрібний хоча б невеликий перепочинок, щоб накопичити поживні речовини, які так необхідні рослинам. Тож, якщо підготувати завчасно грядки і саму ділянку, потім залишиться лише висіяти насіння.

Продовжують нарощувати компостну купу, тим більше, що для цього у вересні на ділянці накопичується чимало різних рослинних решток.

Овен 29 (16:16) – 2.10 (2:28)
Повний Місяць – 30 (6:19)

Садівники виконують роботи з підготовки сховищ до зимового сезону та закладання в них плодів і фруктів.

Продовжують збирати осінні й зимові сорти яблук і груш. Плоди, призначені на зберігання, не повинні мати жодних пошкоджень шкірки або м'якушу. Саме тому кожен, хто планує закласти на тривале зберігання яблука й груші, повинен дуже акуратно збирати врожай. Зокрема, плоди знімають тільки вручну, за жодних обставин не варто струшувати їх з дерева, бо биті плоди погано зберігаються. Знімають яблука і груші за сухої прохолодної погоди, коли вони досягнуть знімної стиглості. Плоди зривають разом із плодоніжкою і обережно опускають в корзини, викладені зсередини мішковиною, або в спеціальні плодозбиральні сумки із знімним дном.

Зібрані плоди обов'язково сортують, видаляючи ті, що мають побиття, вм'ятини, градобоїни або проколи на шкірці. Крім того, для тривалого зберігання непридатні плоди, пошкоджені плодожеркою, довгоносиком, щитівкою та іншими шкідниками.

Відібрані для зберігання яблука й груші акуратно складають у дерев'яні ящики, використовуючи як пакувальні матеріали деревну стружку і папір: дно ящика вистилають стружкою шаром 1–2 см, а між рядами плодів роблять прошарок із паперу.

Після закінчення збирання врожаю з-під яблунь і груш прибирають і дезінфікують підпірки, а потім складають їх у сарай на зберігання до наступного сільськогосподарського сезону.

Пропоную...

...кролі великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця, тел. (097) 308-20-95

...розпродаж колекції ірисів – 300 сортів, півонії – 100 сортів. Для каталогів висилайте великий конверт з марками на 2,5 грн.

Микола Іванович Музичук,
с. Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434,
тел. (067) 833-65-61

... найкращі сорти суниці: Солонь, Сірано, Альбіон, Гарігуета, Елан, Тельма, Маркіза, Портола, Мальвіна та ін. (80). Нові сорти малини (60). Ожина, смородина, аґрус, порічки. Опт, роздріб. Конверт – каталог.

Ю.В. Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни,
Черкаський р-н, Черкаська обл., 19615,
тел. (097) 575-77-81

...безкоштовно саморобну конструкцію генератора води.

п/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500,
тел. (097) 140-36-53

...цибулини тюльпанів, гіацинтів, крокусів, нарцисів; маточники хризантем: мультифлора, великоквіткова горщикова. Новинки. Конверт – кольоровий каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Ковельський р-н,
Волинська обл., тел. (096) 796-69-62

...поросята породи мангал, угорська пухова мангалиця, дикі.

Олександр,
тел. (050) 311-35-69, Київська обл.

...кролі м'ясних порід, велетні.

Тел. (096) 230-01-07, м. Обухів, Київська обл.

...саджанці кращих великоплідних, високоурожайних сортів чорної і червоної смородини. Конверт – каталог.

Микола Васильович Капля,
вул. Хоменка, 26, кв. 36, м. Черкаси, 18008,
тел. (0472) 63-26-51, тел. (067) 439-12-80

...високоякісну насіннєву картоплю. Найкращі новинки і дуже цінну новинку – картоплю з кольоровим м'якушем (червоним, рожевим, синім, фіолетовим). Високі цілющі властивості, відмінний смак.

В.А. Хілінський,
вул. Метробудівська, 4-а, кв. 39, м. Київ, 03065,
тел. (044) 408-26-32, (050) 551-23-82

...саджанці, чубуки комплексностійких сортів винограду. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53, (066) 772-58-89, (097) 479-56-25,
Olefir@ukr.net, www.olefir1.uaprom.net.

...недорого іриси, хризантеми, еремурус, лілійники, крокуси, нарциси, гіацинти, півонії, хости, троянди, клематиси, кизил, аґрус і багато іншого.

Тел. (050) 229-37-22, (098) 644-55-77

... земклуніку, томатне дерево Спрут, Цифомандра, тюльпанове, деревовидна малина Таруса. Міцелій грибів, виноград.

Б.О. Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...суниця, малина, смородина, аґрус, ожина. Конверт – каталог. Сайт www.OLNA. com.ua.

О.А. Крохмаль,
с. Соснівка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27322,
тел. (096) 369-39-95, (099) 470-60-77

...недорого гладіолуси, тюльпани, клематиси та інші багаторічники. Каталог у вашому конверті або E-mail:vaday@list.ru.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 75, м. Кременчук-25, Полтавська обл., 39625,
тел. (05366) 68951, (068) 898-06-49

...троянди плетисті великоквіткові, квітують ціле літо до морозів, клематиси, лілії, кизил, барбарис, аґрус, персик морозостійкий. Конверт – каталог.

Лідія Андріївна Левченко,
с. Ковалівка, Полтавський р-н, Полтавська обл., 38701,
тел. (096) 681-37-87

...квіти поштою. Тюльпани, нарциси, гіацинти, жоржини, лілії, гладіолуси... Велика колекція. Безкоштовно вишлемо чудовий кольоровий фотокаталог. Від вас – підписаний конверт. Всі замовники отримують подарунки. Наш сайт www.Kvity.at.ua.

Максим Васильович Левчук,
а/с 126, м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., 55001

...саджанці троянд колекції Каньовського Віталія Михайловича. Чайно-гібридні, плетисті, кущові, бордюрні, ґрунтопокривні, флорибунда. Конверт – каталог.

Григорій Михайлович Мостіпака,
вул. Трояндова, 29, с. Кугаївці,
Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632,
тел. (03859) 9-86-19, (066) 706-51-98,
веб-сайт: picasaweb.google.com/rozamgm

...чубуки, саджанці комплексностійких сортів винограду, суниці. Конверт – каталог.

Ольга Вікторівна Пояреля,
просп. Дзержинського, 32, м. Донецьк, 83014,
тел. (062) 297-18-57, (095) 380-82-62

...поросята мангал, свиноматка,

Миронівський р-н, Київська обл.,
тел. (04574) 36-134, (066) 009-15-69

...великоплідна малина російської селекції, Кичини, Казакова: Патриція, Краса Росії, Пінгвін (штамбовий), Оранжеве чудо (рем.) та інші, є голландської, англійської селекції: Глен Ампел, Полка та інші. Ожина безколючкова, суниця: Королева Єлизавета, Альбіон, Клері та інші.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316,
тел. (099) 654-55-31

...малину: Міраж, Абориген, Геракл, Одарка, Недосяжна та ін. Конверт – каталог.

Станіслав Антонович Кусторовський,
вул. К.Маркса, 24, кв. 21, м. Шепетівка,
Хмельницька обл., 30400,
тел. (03840) 5-45-59, (067) 310-74-13,
kustst@ukr.net

...саджанці, живці винограду. Каталог.

Ю.О. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11/80, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500, тел. (066) 935-23-80

...актинідія (5 сортів), жимолость їстівна (4) і декоративна (6), гумі, ірга, лимонник, Гінкго, хурма віргінська, журавлина садова (4), брусниця "корал", бругмансія (4), трави декоративні (7), бирючина (для огорожі), будлея (4), гортензія (3), ожина безколючкова. Конверт із з/а – каталог.

Ярослав Дмитрович Гандзій,
с. Гніздичів, Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740,
тел. (097) 224-53-69, (067) 926-19-48

...саджанці нових високоврожайних великоплідних плодово-ягідних культур та ін. Каталог – великий конверт з марками на 2,9 грн.

В.М. Головатенко,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

...насіння і саджанці з власної колекції. Понад 1200 найменувань. Каталог – у вашому великоформатному конверті з марками на 2,2 грн.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

...вроздріб та оптом. Саджанці великоплідної суниці звичайного та постійного плодоношення, малини, ожини, смородини, аґрусу. Насіння городніх культур.

О.Ю. Савейко,
с. Хорішки, Козельщинський р-н,
Полтавська обл., 39112,
тел. (096) 771-24-75, (050) 230-98-44,
www.olegsaveyko.org.ua

...молодняк фазанів – алмазних, золотих різного віку.
Херсонська обл.,
тел. (066) 042-24-13, (097) 291-43-26

...саджанці декоративних кущів – пістряволистих, вічнозелених, хвойні, лілії, лілійники, іриси. Ківі, лимони, лимонники, актинідія, жимолость, зізіфус. Німфеї, аїр, рогіз та багато іншого. Конверт – каталог.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018,
тел. (095) 304-05-21

...саджанці, чубуки елітних столових, технічних, безкісточкових сортів винограду. Найкращі сорти великоплідної малини, суниці (одноразової і ремонтантної). Ожину безколючкову, жимолость, фундук, калину, актинідію, голубику, лимонник, гумі, гібіскус. Штамбову смородину, аґрус. Конверт – каталог.

О.М. Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118,
тел. (066) 755-50-38,
E-mail:o-naslada@mail.ru, www.naslada.info

...саджанці актинідії, інжиру, жимолості, чорноплідної малини, шефердії, гліцинії, будлеї, великоплідних смородини і ожини.

Олег Васильович Грогуль,
тел. (097) 926-35-72

...черв'яки червоні каліфорнійські, черв'як Володимирський старатель, "чистий" біогумус (вермикомпост).

С.А. Макаров,
тел. 559-93-50, (050) 585-67-15, м. Київ

...цибулинні та дітки вигоночних тюльпанів.
Тел. (066) 982-64-54

...високоякісну сортову картоплю, вітчизняної та зарубіжної селекції. Новинки та суперновинки 2012 року. Конверт – каталог.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н,
Сумська обл., 41122,
тел. (095) 932-27-47, (096) 884-66-81

...саджанці актинідії (5 сортів), гумі, жимолость їстівна (4), журавлина (клюква садова) (4), чорниця (голубика) канадська (7), лимонник китайський, кизил, фундук, хурма, великоплідна малина, смородина, гінкго, магнолія, півони, бругмансії (3), гортензії. Корінь перстача білого (лікує щитоподібну залозу, зоб) та ін. Конверт – каталог.

Мар'яна Юріївна Штігер,
вул. Лермонтова, 5/2, м. Жидачів,
Львівська обл., 81700,
тел. (097) 209-10-40, E-mail:shtiger@ukr.net

...сортове насіння овочів, оплата будь-яка. Конверт – каталог.

В.І. Чебаненко,
с.Бреусівка, Козельщинський р-н,
Полтавська обл., 39150,
тел. (05342) 98-119, (067) 300-61-48

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду селекції Капелюшного, Крайнова, Загорулько, Павловського, Вишневецького, Голуба, Бурдана та ін. Конверт – каталог.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500,
тел. (05346) 2-46-47, (050) 304-15-42,
E-mail:shpakvino@mail.ru

...саджанці суниці садової. Конверт – каталог з фотографіями.

Наталія Гнедаш,
вул. Піщана, 5, с. Борова,
Боровський р–н, Харківська обл., 63801,
тел. (050) 777-0-400, (097) 00-535-22

...поросят м'ясних, травоїдних, ландрас, мангал, мангалиця угорська пухова: блондин, червона, недорого.

Олена,
м. Вінниця, тел. (097) 257-52-28

...акція! Розпродаж! Клітки для кролів та перепелів зі знижкою 12%. Діє до закінчення запасів. Доставка по Україні.
Тел. (067) 344-70-60

...зааненські кози.
м. Полтава, тел. (0532) 63-53-35, (050) 346-22-60

...молодняк травоїдних поросят угорської породи пухова мангалиця.

Михайло,
Житомир, тел. (067) 878-57-76

...кращі сорти суниці, малини, винограду.
Тел. (050) 251-79-17, (067) 980-91-98

...вівці романівської породи.
Тел. (095) 512-56-97

Домашні заготовки

Я живу у місті, але маю дачу, тому залюбки читаю журнал "Дім, сад, город". На практиці успішно використовую отримані знання, навіть про тваринництво читаю, хоча тварин не утримую. Можливо, коли вийду на пенсію, заведу козу. Журнали зберігаю. Активно використовую рубрику з кулінарними рецептами. Спасибі людям за рецепти смачних страв. Хочу поділитися і своїм скромним досвідом.

З повагою

В. Богомазова, *м. Біла Церква*

Заготовка із смажених баклажанів

Стиглі баклажани промити, обсушити, відрізати плодоніжки і нарізати вздовж тонкими пластинами. Посипати їх сіллю і покласти під прес на 1–2 год., це для того, щоб з плодів вийшла гіркота. Але якщо хтось смак баклажанної гіркоти полюбляє, то під прес класти не обов'язково. Баклажани обсмажити з обох боків до золотистої скоринки. Смажені баклажани покласти у банки досить щільно, залити олією, у якій вони смажилися, і закрити кришками.

Такі баклажани добре зберігаються у прохолодному місці цілий рік, аж до нових. Із смажених баклажанів легко готувати різні страви, особливо закуски. Пластини баклажанів вийняти, розрівняти, викласти будь-яку начинку і згорнути рулетом. Перед подаванням до столу прикрасити гілочками зелені.

Рецепти начинок до баклажанів:

- солодковершковий сир заправити дрібно посіченою зеленню кропу та подрібненими круто звареними яйцями, посолити, поперчити за смаком. Часник при бажанні також додаємо за смаком;
- подрібнену цибулю смажимо, охолоджуємо, додаємо натерту на дрібній тертушці сиру моркву, часник та зелень за смаком;
- печінку тріски з'єднуємо з подрібненими у блендері й віджатими солоними огірками та круто звареними подрібненими яйцями. Вимішуємо до однорідної маси;
- ядра грецьких горіхів подрібнити у блендері, додати смажену цибулю. Пропущений через часникодавку часник, перець, сіль кладемо за смаком. Якщо суміш густа, можна додати ложку сметани або майонезу;
- шматочок будь-якого твердого сиру подрібнити у блендері або натерти на тертушці, заправити майонезом та часником.

Огірки і помідори консервовані

Треба мати: на 10 банок місткістю 0,5 л кожна 5 столових ложок солі, 4 столових ложки цукру, 0,75 склянки оцту, 1,6–1,8 л води, стебла кропу та листя селери, стручковий зелений або червоний гіркий перець, часник. Прянощі кладемо за смаком.

Для приготування суміші огірків з помідорами треба вибрати добірні невеликі огірки завдовжки 5–7 см та маленькі червоні помідори сливоподібної чи круглої форми ("сливки" або "черрі"). Пропорція огірків і помідорів має бути 2:1.

Огірки треба помити, обрізати плодоніжки й залити холодною водою на 5–7 год., а потім промити проточною водою. Помідори промити у холодній проточній воді. Стеблинки кропу та листя селери помити і нарізати шматочками приблизно по 5 см. Стручковий зелений або червоний гіркий перець розрізати навпіл уздовж стручка. Часник обчистити, помити, якщо великий, то зубки порізати. На дно банки покласти половину всіх прянощів, потім шар огірків, шар помідорів, і так аж до заповнення банки. Насамкінець укласти решту прянощів, потім залити банку по вінця гарячою маринадною заливкою (70–80°С) і прикрити кришками. Коли банка буде ледь тепла, заливку злити у каструлю, прикривши горловину банки ситечком, довести до кипіння і знову гарячим маринадом залити банки та закатати. Перевернути догори дном і накрити простирадлом до повного охолодження, а ще краще не чіпати банки добу.

Консервований виноград

Треба мати: виноград у гронах, 1,5 л води, 2 склянки цукру. Це із розрахунку на трилітрову банку.

В чисто вимиту і просушену трилітрову банку покласти промиті й просушені грона винограду. Залити сиропом, приготованим з двох склянок цукру на 1,5 л води. Сироп треба довести до кипіння, залити виноград. Банки поставити у каструлю з водою і стерилізувати 5–7 хв. Закатати й укутати до повного охолодження.

Сливи у власному соку

Треба мати: 2 кг слив, 3–4 склянки води з розрахунку на половину плодів, 1 склянку цукру на 1 л соку.

Стиглі, але тверді сливи помити, видалити плодоніжки. Половину слив проварити в емальованому посуді 10–15 хв., додавши на 1 кг плодів 3–4 склянки води. Потім із розм'якшених плодів треба видалити кісточки і вичавити сік, найкраще соковижималкою. Якщо її немає, можна пропустити сливи через м'ясорубку, а потім сік віджати через марлю.

Сік перелити у каструлю та розчинити у ньому цукор із розрахунку 1 склянка цукру на 1 л соку і поставити сік з цукром на вогонь. Довести до кипіння. Тим часом решту слив укласти в стерилізовані банки, залити гарячим, але не киплячим соком, накрити кришками і стерилізувати, як зазвичай, поставивши банки у велику каструлю з водою і поклавши попередньо на дно полотнинку.

Банки 0,5 л стерилізувати 15 хв., 1 л – 25 хв., 3 л – 35–40 хв. Після стерилізації закатати кришками.

Варення з дині

Треба мати: із розрахунку на 1 кг обчищеної та неперестиглої дині 2 склянки води, 1,5–2 кг цукру. Диню помити, обсушити, розрізати навпіл, видалити серцевину з насінням, а потім нарізати скибочками. Видалити зі скибочок шкірочку й нарізати кубиками.

Диню засипати третиною цукру і поставити не менш як на дві години у холодне місце. З решти цукру зварити сироп і залити ним підготовлену диню. Наступного дня сироп злити, довести до кипіння і знову залити диню. На третій день сироп злити, довести до кипіння, покласти в нього диню і на помірному вогні довести до готовності. Готовність визначаємо так: краплю охолодженого сиропу виливаємо на тарілку. Якщо він не розтікається при похитуванні тарілки, як вода, то варення готове. Його треба перекласти у стерильні банки і закатати кришками.

Варення з персиків

Треба мати: із розрахунку на 1 кг персиків 6 склянок цукру, 2,5 склянки води, 0,5 ч. ложечки лимонної кислоти.

Відібрані та помиті персики скласти у посуд й обшпарити окропом. Ще краще, аби легше було зняти шкірку з персиків, призначених для варення, на кілька секунд занурити їх у окріп. Персики, очищені від шкірочки, залити холодною водою, у якій розчинена лимонна кислота, аби плоди не потемніли. Вийняти персики з підкисленої води, покласти в емальований посуд, вдруге облити окропом, потім воду злити й накрити серветкою або кришкою. Із цукру та води зварити сироп, довести його до густоти сметани, перекласти у сироп підготовлені персики, довести варення до закипання і зняти з вогню не менш як на 5 год., а ще краще – з вечора до ранку, або з ранку до вечора (приблизно 10–12 год). Так повторити два рази, а за третім разом варення довести до готовності.

Дрібні персики варять з кісточками цілими, але зберігати таке варення слід не більше року, тому що із кісточок виділяється шкідлива синильна кислота. Великі персики після очищення від шкірочки розділяють навпіл, видаляють кісточку, а далі варять так, як написано вище.

Смачного всім!

У номері:

“ДІМ, САД, ГОРОД”
виробничо-практичний журнал
№8 (284), серпень, 2012 р.
Головний редактор **М.І. Халимоненко**
Головний художник **Т.П. Колодницька**
Заступники головного редактора **Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко**
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор **А.М.Капітульська**
Дизайн, верстка **О.В.Кисленко**
Комерційний директор **Г.А.Донець**

Реклама **В.П.Васильєв**
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail:vgt951@gmail.com
Оголошення **О.К.Шевченко**
223-22-58
E-mail:dsg@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 3.10.98
Підписано до друку 19.07.2012 р.
Загальний тираж 141 558 прим.
Ціна договірна.

Адреса редакції та видавця:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12,
факс/автомат: 223-22-59
www.dimsadgorod.com

Комп’ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ "ПК "Онікс-Принт",
м. Київ, вул. Львівська, 22а.
Тел.: (044) 390-00-03
Замовлення № 108

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях» — 98881.

IX Міжнародна агропромислова виставка

АГРОФОРУМ-2012

СІЛЬГОСПТЕХНІКА, ОБЛАДНАННЯ, ЗАПЧАСТИНИ, АГРАРНА ЛОГІСТИКА, ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА, ВЕТЕРИНАРІЯ, КОРМОВИРОБНИЦТВО, ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН, ДОБРИВА, ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО

Організатор:
Міжнародний виставковий центр

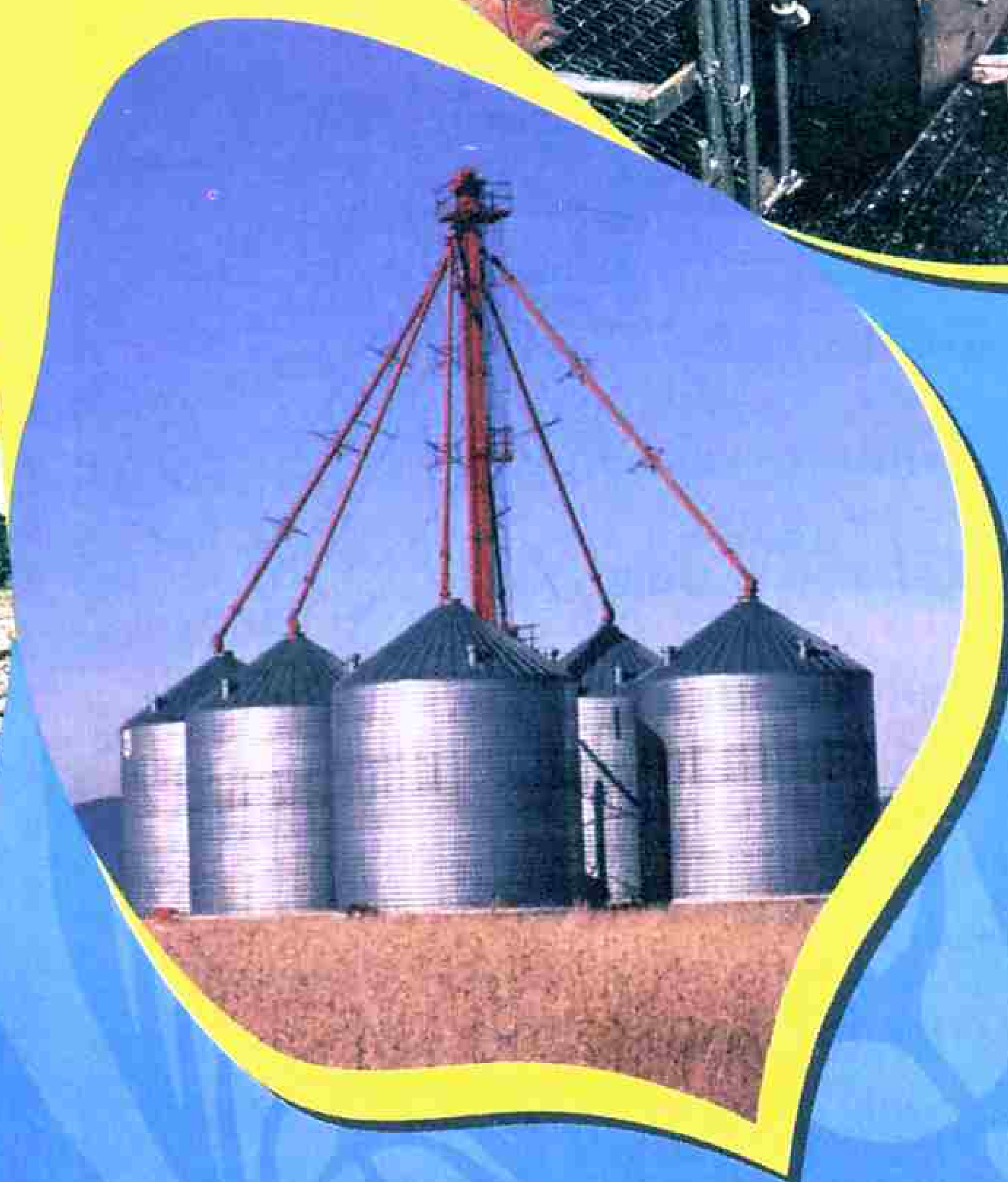
Виставка проводиться за підтримки
Міністерства аграрної політики
та продовольства України

6–9 листопада

Міжнародний виставковий центр
02660, Київ, Броварський пр-т, 15
Ⓜ "Лівобережна"

☎ +38 044 201-11-68, 206-87-82
e-mail: elenar@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua

Генеральний медіа-партнер: АГРАРНИЙ ТИЖДЕНЬ. УКРАЇНА

Спеціальний медіа-партнер: ПРОПОЗИЦІЯ

Генеральний інтернет-партнер: АГРОВЕКТОР

Технічний партнер: RentMedia

Індекс 74142. ISSN 1814–4357. Дім, сад, город. №8 (284). 2012. 1—48 с. Ціна договірна.